

II

(Meddelanden)

MEDDELANDEN FRÅN EUROPEISKA UNIONENS INSTITUTIONER, BYRÅER
OCH ORGAN

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS TILLKÄNNAGIVANDE

EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer

(2017/C 361/01)

Innehållsförteckning

	Sida
1. Inledning	2
1.1 Bakgrund	2
1.2 Syfte	3
2. Tillämpningsområde	4
2.1 Vad är omfördelning av livsmedel?	4
2.2 Vad är överskottslivsmedel?	4
2.3 Vilka är aktörerna?	5
3. Omfördelning av livsmedel: aktörernas roller och skyldigheter	6
3.1 Verksamhet hos omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer	8
3.1.1 Sortering av överskottslivsmedel för omfördelning	9
3.2 Spårbarhet	9
4. Fastställande av primärt och rättsligt ansvar när frågor som rör livsmedelssäkerhet uppkommer	11
4.1 Tillämpliga bestämmelser	11
4.2 Konsekvenser för omfördelning av överskottslivsmedel	12
5. Hygienföreskrifter och omfördelning av överskottslivsmedel	12
5.1 Allmänna hygienkrav som är tillämpliga på all verksamhet rörande livsmedelsdonationer	13
5.2 Särskilda hygienkrav som är tillämpliga på omfördelning av livsmedel av animaliskt ursprung	13
5.3 Hygienkrav som är tillämpliga på omfördelning av överskottslivsmedel från sektorerna för hotell- och restaurangverksamhet, catering och livsmedelsservice	14
5.4 Frysning av överskottslivsmedel för att underlätta omfördelning	15
6. Livsmedelsinformation till konsumenterna	15
6.1 Tillämpliga bestämmelser	15
6.2 Konsekvenser för omfördelning av överskottslivsmedel	17
6.2.1 Informationskrav för färdigförpackade livsmedel	17
6.2.2 Språkrav	17
6.2.3 Informationskrav för livsmedel som inte är färdigförpackade	17

6.3	Datummärkning	18
6.3.1	Tillämpliga bestämmelser	18
6.3.2	Konsekvenser för omfördelning av överskottslivsmedel	18
6.3.3	Ägg: regler om datummärkning och förfaranden för omfördelning	19
7.	Skattebestämmelser	19
7.1	Mervärdesskatt (moms)	19
7.2	Skatteincitament	20
8.	Övriga EU-program	21
8.1	Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead) och livsmedelsdonationer	21
8.2	Samlad marknadsordning för jordbruksprodukter	21
8.3	Gemensam marknadsordning för fiskeri- och vattenbruksprodukter	22
	Referenser	23
	Bilaga 1: Översiktstabell över lagbestämmelser av betydelse för livsmedelsdonationer	25
	Bilaga 2: Beslutsschema: Måste jag uppfylla bestämmelserna i förordning (EG) nr 853/2004 i egenskap av detaljhandlare som levererar till välgörenhetsorganisationer/livsmedelsbanker eller i egenskap av välgörenhetsorganisation/livsmedelsbank?	29

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

I EU löpte nästan en fjärdedel av befolkningen – 119,1 miljoner människor – risk att drabbas av fattigdom eller social utslagning 2015, och 42,5 miljoner människor hade varannan dag inte råd med en måltid av god kvalitet⁽¹⁾. Samtidigt uppskattas att omkring 88 miljoner ton livsmedelsavfall genereras årligen i EU med dithörande kostnader som beräknas uppgå till 143 miljarder euro⁽²⁾.

Utöver dess betydande ekonomiska och samhälleliga effekter medför livsmedelsslöseriet onödiga påfrestningar för ändliga naturresurser och miljön. Enligt FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) går cirka en tredjedel av alla livsmedel som produceras i världen till spillo eller slängs⁽³⁾. Livsmedel som skördas men som slutligen går till spillo eller slängs förbrukar cirka en fjärdedel av allt vatten som används inom jordbruket varje år⁽⁴⁾ och kräver en åkerareal av samma storlek som Kina⁽⁵⁾. Livsmedelsslöseriet genererar omkring 8 % av de globala växthusgasutsläppen årligen⁽⁶⁾.

Förebyggandet av livsmedelsslöseri bör framför allt inriktas på att angripa problemet vid roten genom att begränsa att livsmedelsöverskott genereras i varje led i livsmedelskedjan (dvs. produktion, bearbetning, distribution och förbrukning). När livsmedelsöverskott uppstår är den bästa lösningen att omfördela detta att användas som livsmedel, vilket garanterar en användning av ätbara livsmedelsresurser på bästa sätt.

Livsmedelsdonationer främjar inte bara kampen mot livsmedelsfattigdom utan kan även vara ett effektivt påtryckningsmedel när det gäller att minska den mängd överskottslivsmedel som används för industriella ändamål eller som skickas för avfallsbehandling och slutligen deponeras. Även om omfördelning av livsmedelsöverskott är en växande företeelse och tillverkare och återförsäljare av livsmedel är villiga att donera sitt överskott till livsmedelsbanker och välgörenhetsorganisationer är den mängd livsmedel som omfördelas dock fortfarande en bråkdel av de totala ätbara överskottslivsmedel som är tillgängliga i EU. Till exempel distribuerade medlemmarna i den europeiska sammanslutningen av livsmedelsbanker (FEBA, *European Federation of Food Banks*) under 2016 535 000 ton livsmedel till 6,1 miljoner människor⁽⁷⁾, vilket endast är en liten del av den uppskattade mängd livsmedelsavfall som genereras årligen i EU.

⁽¹⁾ Eurostat, 2017.

⁽²⁾ *Estimates of European food waste levels*, FUSIONS (mars 2016).

⁽³⁾ FAO (Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation). 2011. *Global Food Losses and Food Waste – Extent, Causes and Prevention*. Rom. FN FAO.

⁽⁴⁾ M. Kumm, H. de Moel, M. Porkka, S. Siebert, O. Varis och P.J. Ward. 2012. "Lost Food, Wasted Resources: Global Food Supply Chain Losses and Their Impacts on Freshwater, Cropland and Fertilizer Use". *Science of the Total Environment* 438: 477–489.

⁽⁵⁾ FAO. 2013. *Food Wastage Footprint & Climate Change*. Rom. FN FAO.

⁽⁶⁾ FAO. 2015. *Food Wastage Footprint & Climate Change*. Rom. FN FAO.

⁽⁷⁾ European Federation of Food Banks (FEBA): <http://www.eurofoodbank.eu/>. Dessutom distribuerar Tafel (tyska livsmedelsbanker som inte är medlemmar i FEBA) cirka 220 000 ton livsmedel varje år till omkring 1,5 miljoner människor.

Medlemsstaterna och berörda parter har identifierat rättsliga och praktiska hinder för givare och mottagare vid omfördelning av säkra, ätbara livsmedel i EU ⁽¹⁾. Enligt den handlingsplan som föreslagits av kommissionen för att främja en cirkulär ekonomi ⁽²⁾ måste kommissionen därför bland annat förtydliga EU:s lagstiftning om livsmedel för att göra det lättare att donera livsmedel.

1.2 Syfte

Syftet med denna vägledning är att förtydliga relevanta bestämmelser i EU-lagstiftningen och bidra till att undanröja hinder för omfördelning av livsmedel inom ramen för EU:s nuvarande regelverk. Dessa riktlinjer syftar närmare bestämt till att

- göra det lättare för leverantörer och mottagare av överskottslivsmedel att uppfylla relevanta krav som fastställs i EU:s regelverk (t.ex. livsmedelssäkerhet, livsmedelshygien, spårbarhet, ansvar, mervärdesskatt etc.), och till att
- främja en gemensam tolkning av tillsynsmyndigheterna i EU:s medlemsstater av de europeiska reglerna om omfördelning av överskottslivsmedel.

EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer inriktar sig givetvis på de frågor som behöver tas itu med på EU-nivå och har således som syfte att komplettera men inte överlappa de riktlinjer som fastställs i medlemsstaterna. Riktlinjer som utvecklas på nationell och/eller sektoriell nivå, och som ofta utarbetas gemensamt av omfördelningsaktörer och behöriga myndigheter (på nationell och/eller regional nivå), spelar en viktig roll när det gäller att säkerställa livsmedelssäkerhet, spårbarhet och klagörande av roller och ansvarsområden för de olika aktörerna som deltar i insamling och omfördelning av överskottslivsmedel ⁽³⁾. EU-omfattande riktlinjer på sektorsnivå ⁽⁴⁾ kan även bidra till att stödja insatser för omfördelning av livsmedel och främja utbyte av bästa praxis.

Kommissionen rekommenderar därför starkt att relevanta regler och/eller riktlinjer för livsmedelsdonationer utvecklas på nationell nivå för att tydligt fastställa för alla aktörer de regler och operativa förfaranden som finns på nationell nivå, inbegripet viktiga aktörers respektive skyldigheter, för att underlätta efterlevnad och främja bästa praxis. I detta avseende kan EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer, som antagits av Europeiska kommissionen i samråd med EU-plattformen för livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri ⁽⁵⁾, fungera som en referens som aktörer i medlemsstaterna kan beakta vid utarbetandet av nationella riktlinjer och regler.

Medlemsstaternas vägledning kan även bidra till att ytterligare klargöra livsmedelsföretagarnas roller och skyldigheter på områden där nationella bestämmelser gäller, t.ex. med hänsyn till ansvar (se även avsnitt 4). Nationella behöriga myndigheter får dessutom uppmuntra till utarbetande och spridning av handböcker för god praxis för insamling och omfördelning av överskottslivsmedel, i enlighet med artikel 8.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 ⁽⁶⁾. I syfte att uppmuntra livsmedelsdonationer kan nationella behöriga myndigheter tänkas vilja överväga skatteincitament för livsmedelsföretagare (se avsnitt 7.2) samt berörda aktörers genomförande av aktiviteter för information, kommunikation och utbildning för att ytterligare stödja säkra förfaranden för omfördelning av livsmedel i praktiken.

⁽¹⁾ Detta dokumenteras exempelvis i *Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations* (jämförande studie av medlemsstaternas lagstiftning och praxis i fråga om livsmedelsdonationer) (EESK, 2014), *Counting the Cost of Food Waste: EU food waste prevention* (Förenade kungarikets överhus, 2013–14), *Review of EU legislation and policies with implications on food waste* (översyn av EU:s lagstiftning och politik med konsekvenser för livsmedelsslöseriet) (FUSIONS, 2015), *Food redistribution in the Nordic Region* (Nordiska ministerrådet, TemaNord, 2014–2016) samt kommissionens möten med och individuella bidrag från nationella behöriga myndigheter och berörda parter, inbegripet medlemmarna i EU-plattformen för livsmedelsförluster och livsmedelsslöseri som skapades 2016 som en del av handlingsplanen för den cirkulära ekonomin (se http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/index_en.htm).

⁽²⁾ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: *Att sluta kretsloppet – en EU-handlingsplan för den cirkulära ekonomin*, COM(2015) 614 final.

⁽³⁾ *Food redistribution in the Nordic Region, phase II: identification of best practice models for enhanced food redistribution* (Nordiska ministerrådet, TemaNord, 2016).

⁽⁴⁾ Se t.ex. *Every Meal Matters – Food donation guidelines* av FoodDrinkEurope/EuroCommerce/European Federation of Food Banks – som fått stöd av Europeiska kommissionens ständiga kommitté för växter, djur, livsmedel och foder.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/eu_actions/eu-platform_en

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 852/2004 av den 29 april 2004 om livsmedelshygien (EUT L 139, 30.4.2004, s. 1).

För att underlätta utbyte av information om nationella förfaranden för livsmedelsdonationer offentliggör kommissionen riktlinjer som finns i EU:s medlemsstater på sin webbplats om förebyggande av livsmedelsslöseri ⁽¹⁾. När nationella och EU-omfattande handböcker för god praxis avseende livsmedelsdonationer utvecklas på sektoriell nivå inom ramen för EU:s bestämmelser om livsmedelshygien ⁽²⁾ och anmäls till Europeiska kommissionen görs dessa även tillgängliga i ett nätbaserat register ⁽³⁾.

2. TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

Tillämpningsområdet för EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer omfattar insamling och omfördelning av livsmedel av livsmedelsföretagare som tillhandahålls kostnadsfritt av innehavaren.

2.1 Vad är omfördelning av livsmedel?

Omfördelning av livsmedel är ett förfarande varigenom överskottslivsmedel som annars skulle kunna gå till spillo återvinnas, samlas in och tillhandahålls människor, i synnerhet de som är behövande.

Som en del i arbetet med att förebygga livsmedelsförlust och livsmedelsslöseri och främja livsmedelssäkerhet har en tvärvetenskaplig grupp i FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) föreslagit en definition av insamling och omfördelning för livsmedel som är säkra, näringsrika och avsedda för mänsklig konsumtion enligt följande ⁽⁴⁾:

- *Insamling av livsmedel som är säkra, näringsrika och avsedda för mänsklig konsumtion* innebär att, mot betalning eller ej, ta emot livsmedel (bearbetade, delvis bearbetade eller råa) som annars skulle ha kasserats eller gått till spillo från leveranskedjorna för jordbruk, djurhållning och fiskeri i livsmedelssystemet. *Omfördelning av livsmedel som är säkra, näringsrika och avsedda för mänsklig konsumtion* innebär att lagra eller bearbeta och därefter distribuera de livsmedel som tagits emot i enlighet med lämpliga ramar för säkerhet, kvalitet och regler, direkt eller via mellanhänder och mot betalning eller ej, till dem som har tillgång till dem för livsmedelsintag.

Till stöd för pågående insatser, både på EU-nivå och nationell nivå, för att främja en hälsosam och balanserad kosthållning för alla EU-medborgare, i synnerhet barn, bör omfördelningen av livsmedel ta sitt bidrag till en balanserad kosthållning i beaktande, när så är möjligt. I detta avseende ska nationella kostriktlinjer användas som vägledning.

EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer har – samtidigt som de är förenliga med den definition av omfördelning av livsmedel som föreslås av FAO – som syfte att förtydliga de relevanta bestämmelser i EU-lagstiftningen som gäller när livsmedel kostnadsfritt görs tillgängliga av innehavaren. Omfördelning av livsmedel omfattar många olika aktörer, nätverk och verksamheter som är under snabb utveckling. Även om livsmedelsbanker är de vanligaste och huvudsakliga aktörerna på området för omfördelning av livsmedel kan de riktlinjer som tillhandahålls nedan, avseende tillämpningen av relevanta EU-bestämmelser (t.ex. livsmedelssäkerhet, livsmedelshygien, konsumentupplysning, ansvar etc.), även tillämpas på andra modeller och/eller aktörer för omfördelning av livsmedel. De senare kan innefatta enheter som deltar i icke vinstdrivande verksamhet för omfördelning av livsmedel, exempelvis sociala stormarknader eller restauranger, där slutmottagaren i vissa fall kan göra en nominell betalning i utbyte mot livsmedel eller måltider.

2.2 Vad är överskottslivsmedel?

Överskottslivsmedel, bestående av färdiga livsmedel (inbegripet färskt kött, frukt och grönsaker), delvis behandlade produkter eller livsmedelsingredienser, kan uppstå i alla steg i livsmedelsproduktions- och distributionskedjan av flera olika skäl. Livsmedel som inte uppfyller tillverkarens och/eller kundens specifikationer (t.ex. variationer i fråga om produktens färg, storlek, form etc.) samt produktions- och märkningsfel kan bland annat generera överskott i jordbruks- och tillverkningsindustrin. Svårigheter med att hantera tillgång och efterfrågan kan leda till alltför stora beställningar och/eller avbeställningar. Frågor avseende datummärkning, som exempelvis att otillräcklig produktivslängd återstår vid leveransen eller nationella bestämmelser som förhindrar omfördelning av livsmedel efter utgången av bäst före-datumet, kan också hindra livsmedel från att säljas och distribueras genom de gängse detaljhandelskanalerna.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm

⁽²⁾ Förordning (EG) nr 852/2004.

⁽³⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/dyna/hygienelegislation/>

⁽⁴⁾ Förenta nationernas livsmedels- och jordbruksorganisation (maj 2015). *Comprehensive definition for 'recovery and redistribution of safe and nutritious food for human consumption'* (<http://www.fao.org/save-food/news-and-multimedia/news/news-details/en/c/288692/>).

Överskottslivsmedel får omfördelas under förutsättning att de är lämpliga som livsmedel och uppfyller alla krav på livsmedelssäkerhet⁽¹⁾, såsom fastställs i EU:s bestämmelser om livsmedelssäkerhet och livsmedelsinformation till konsumenterna samt relevanta nationella bestämmelser. Livsmedel som är lämpliga för livsmedelsdonationer kan bland annat omfatta produkter som inte uppfyller tillverkarens eller kundens specifikationer, vars förpackning och/eller märkning är ändrad men inte på ett sådant sätt att det påverkar livsmedelssäkerheten eller informationen till konsumenterna, är tidsmärkta (t.ex. produkter avsedda för en särskild säsong eller marknadsföringskampanj), skördats på produktionsområdet med tillverkarens tillstånd, passerat bäst före-datum men fortfarande kan konsumeras utan risk eller samlats in och/eller konfiskerats av tillsynsmyndigheter av andra skäl än livsmedelssäkerhet etc.

Livsmedelsföretagare kan därför omfördela överskottslivsmedel och delta i livsmedelsdonationer i varje led i livsmedelskedjan. Dessa företagare (t.ex. jordbrukare, livsmedelstillverkare och återförsäljare) kan donera överskottslivsmedel genom omfördelningsorganisationer (som t.ex. livsmedelsbanker), nätverk för efterplockning och andra välgörenhetsorganisationer eller direkt till konsumenterna (t.ex. anställda).

2.3 Vilka är aktörerna?

EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer omfattar aktörer som är involverade i varje led i livsmedelskedjan, oavsett om de är givare eller mottagare. Dessa riktlinjer är inriktade på och syftar till att förtydliga livsmedelsföretagarnas särskilda ansvarsområden och skyldigheter vid omfördelning av överskottslivsmedel i enlighet med EU:s livsmedelslagstiftning och i synnerhet Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002⁽²⁾, den så kallade allmänna livsmedelslagstiftningen.

Omfördelningsnätverket för överskottslivsmedel i EU är komplext och involverar olika typer av aktörer och operativa förfaranden.

Givarorganisationer

Dessa är livsmedelsföretagare som kan tillhandahålla överskottslivsmedel från varje led i livsmedelskedjan, dvs. primärproduktion, bearbetning och tillverkning av livsmedel, detaljhandel och annan distribution samt catering och hotell- och restaurangbranschen.

Mottagarorganisationer

Mottagarorganisationerna deltar i omfördelning av överskottslivsmedel och kan antingen klassificeras som organisationer i främre ledet eller organisationer i bakre ledet, där vissa fyller båda funktionerna⁽³⁾:

- Organisationer i bakre ledet samlar in donerade livsmedel från aktörer i livsmedelskedjan som de transporterar, lagrar och omfördelar till ett nätverk av anslutna och kvalificerade välgörenhetsorganisationer, inbegripet sociala restauranger och sociala företag etc.
- Organisationer i främre ledet tar emot donerade livsmedel från organisationer i bakre ledet och/eller direkt från aktörer i livsmedelskedjan. De tillhandahåller i sin tur dessa livsmedel till mottagare i olika former (t.ex. matpaket, soppkök, måltider som serveras i sociala restauranger/kaféer etc.). En del kan även sälja livsmedel till behövande människor till ett subventionerat pris.

I många medlemsstater kallas organisationerna i bakre ledet för livsmedelsbanker. I vissa medlemsstater (t.ex. Estland, Tyskland och Nederländerna) omfördelar livsmedelsbankerna dock inte bara livsmedel till andra organisationer utan tillhandahåller även livsmedel direkt till slutmottagare. Vidare kan verksamheten hos både organisationer i främre ledet och organisationer i bakre ledet skilja sig åt mellan medlemsstaterna. En del begränsar sitt arbete till lagring, transport och distribution av livsmedel. Andra bearbetar och förbereder livsmedel och/eller måltider som tillhandahålls slutmottagaren.

I detta dokument betecknas organisationer i bakre ledet som *omfördelningsorganisationer* och organisationer i främre ledet som *välgörenhetsorganisationer*.

⁽¹⁾ Förenade kungarikets WRAP-program har gett vägledning om vad som utgör livsmedelsöverskott som lämpar sig för omfördelning som en del av ett verktyg för att hjälpa näringslivet att öka omfördelningen av överskottslivsmedel i Förenade kungariket. *Framework for Effective Redistribution Partnerships* (WRAP, 2016).

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättande av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet (EGT L 31, 1.2.2002, s. 1).

⁽³⁾ Klassificering som föreslås i en vägledning om livsmedelsdonationer som utarbetats av FoodDrinkEurope, EuroCommerce och European Federation of Food Banks, *Every Meal Matters*, juni 2016, s. 16.

Privata givare

Den allmänna livsmedelslagstiftningen, som fastställer det regelverk som ligger till grund för EU:s livsmedelslagstiftning, gäller inte primärproduktion för privat enskilt bruk eller för enskildas beredning, hantering eller lagring av livsmedel för privat enskild konsumtion. Av detta följer att privatpersoner som tillhandahåller livsmedel som en engångsföreteelse, vid samhällsevenemang eller andra välgörenhetsevenemang, inbegripet initiativ för efterplockning, är undantagna skyldigheter när det gäller den allmänna livsmedelslagstiftningen. Detsamma gäller välgörenhetsorganisationer som då och då tar emot livsmedel från privatpersoner. Medlemsstaterna kan dock tillhandahålla ytterligare klagoranden om nationella bestämmelser eller ge råd för att hjälpa personer som lämnar livsmedel i samband med välgörenhet och samhällsevenemang och som får bidrag från privata givare att uppfylla kravet på att servera säkra livsmedel.

EU:s regler om livsmedelshygien och livsmedelsinformation gäller dessutom endast företag, vilket är en verksamhetsform som förutsätter en viss kontinuitet och en viss grad av organisation. Tillämpningsområdet för EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer omfattar därför inte verksamhet som tillfällig hantering, beredning, lagring och servering av livsmedel av privatpersoner i samband med t.ex. marknader som organiseras av kyrkor, skolor eller kommuner. Ytterligare vägledning på detta område finns i avsnitt 3.8 i dokumentet *Riktlinjer för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien*⁽¹⁾. Nationella behöriga myndigheter kan ge ytterligare vägledning i syfte att förtydliga huruvida tillhandahållande av livsmedel i samband med samhällsevenemang och välgörenhet kräver registrering enligt hygienreglerna för livsmedel⁽²⁾.

Underlättande organisationer

För att underlätta omfördelning av livsmedel kan förmedlande organisationer även erbjuda tjänster för att möjliggöra kontakt mellan givare och mottagare av livsmedel och matchning mellan tillgång på överskottslivsmedel med potentiell efterfrågan. Om nätverk för informations- och kommunikationsteknik (nedan kallade *IKT-nätverk*) används uppmanas ägaren av plattformen eller ett annat digitalt verktyg att uppmärksamma givare och mottagare av livsmedel – i fall där sådana aktörer är livsmedelsföretagare (se avsnitt 3 nedan) – på deras respektive skyldigheter enligt EU:s livsmedelslagstiftning. Den organisation som ansvarar för IKT-nätverket bör betraktas som en leverantör av informationssamhällets tjänster enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om elektronisk handel⁽³⁾.

I fall där verksamheten hos de underlättande organisationerna innefattar beredning, hantering, lagring och/eller distribution av livsmedel – t.ex. förvaltning av ett offentligt kylrum där överskottslivsmedel görs tillgängliga av givare för vidare omfördelning – kommer ägaren troligen att betraktas som en livsmedelsföretagare. I dessa fall kommer EU:s riktlinjer för livsmedelsdonationer att vara relevanta för deras verksamhet.

3. OMFÖRDELNING AV LIVSMEDEL: AKTÖRERNAS ROLLER OCH SKYLDIGHETER

Omfördelning av överskottslivsmedel omfattas av den allmänna livsmedelslagstiftningen. Verksamhet som är kopplad till tillhandahållande av livsmedel, med eller utan vinstsyfte, kan klart betraktas som "utsläppande på marknaden" av livsmedel:

- Med *utsläppande på marknaden* avses innehav av livsmedel eller foder för försäljning, inbegripet utbudande till försäljning eller varje annan form av överlåtelse, kostnadsfri eller inte, samt försäljning, distribution och andra former av överlåtelse⁽⁴⁾.

Organisationer som tar emot livsmedelsöverskott – oavsett om de är omfördelningsorganisationer eller välgörenhetsorganisationer – ska betraktas som livsmedelsföretagare i enlighet med den allmänna livsmedelslagstiftningen:

- Med *livsmedelsföretag* avses varje privat eller offentligt företag som med eller utan vinstsyfte bedriver någon av de verksamheter som hänger samman med alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan av livsmedel⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/biosafety_fh_legis_guidance_reg-2004-852_sv.pdf

⁽²⁾ Se t.ex. *Guidance on the application of EU food hygiene law to community and charity food provision*, UK Food Standards Agency, mars 2016.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).

⁽⁴⁾ Artikel 3.8 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

⁽⁵⁾ Artikel 3.2 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

— Med *livsmedelsföretagare* avses de fysiska eller juridiska personer som ansvarar för att kraven i livsmedelslagstiftningen uppfylls i det livsmedelsföretag de driver ⁽¹⁾.

I artikel 17 i den allmänna livsmedelslagstiftningen definieras rollerna för alla livsmedelsföretagare i hela livsmedelskedjan (dvs. jordbrukare, tillverkare av livsmedel och foder, importörer, mäklare, distributörer, offentliga och privata cateringföretag, omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer etc.) samt för behöriga myndigheter i EU:s medlemsstater enligt följande:

1. Livsmedels- och foderföretagare på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan skall i de företag de har ansvar för se till att livsmedel och foder uppfyller de krav i livsmedelslagstiftningen som är tillämpliga för deras verksamhet och skall kontrollera att dessa krav uppfylls.
2. Medlemsstaterna skall införa livsmedelslagstiftning samt övervaka och kontrollera att livsmedels- och foderföretagarna uppfyller de relevanta kraven i livsmedelslagstiftningen på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. [...] ⁽²⁾.

I artikel 17.1 åläggs livsmedelsföretagare en skyldighet enligt vilken de måste ta aktiv del i tillämpningen av kraven i livsmedelslagstiftningen och kontrollera att dessa krav uppfylls. Detta allmänna krav är nära kopplat till andra obligatoriska krav som fastställs i särskild livsmedelslagstiftning (t.ex. genomförandet av HACCP-principerna [riskbedömning och kritiska kontrollpunkter] på området livsmedelshygien). Genom denna artikel tilldelas därför livsmedelsföretagarna det primära ansvaret ⁽³⁾ för att alla krav i livsmedelslagstiftningen (på EU-nivå och nationell nivå) efterlevs på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan inom den affärsverksamhet (eller åtgärd i livsmedelskedjan) som de kontrollerar.

Eftersom en livsmedelsföretagare är den som har bäst möjligheter att bygga upp ett system för leverans av livsmedel som är säkert och se till att de livsmedel som på så sätt levereras är säkra, har vederbörande därför det primära ansvaret för att se till att livsmedelslagstiftningen efterlevs och i synnerhet för livsmedelssäkerheten (vad gäller samspelet mellan primärt ansvar och rättsligt ansvar, se avsnitt 4).

Liksom för all verksamhet som är kopplad till produktion och distribution av livsmedel måste livsmedelsföretagare som deltar i omfördelning av överskottslivsmedel från fall till fall bedöma de krav som är lämpliga och bland annat se till att livsmedelssäkerhet och konsumentinformation inte äventyras. Exempel på skyldigheter som följer av det allmänna kravet på primärt ansvar för organisationer som hanterar och omfördelar livsmedelsöverskott (omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer) är bland annat skyldigheten att säkerställa lämplig lagring av kylda livsmedel för att upprätthålla kylkedjan, såsom föreskrivs i EU:s regler om livsmedelshygien, och förbudet mot att omfördela livsmedel som passerat sista förbrukningsdag, såsom anges i EU:s regler om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna med avseende på de säkerhetskrav som fastställs i den allmänna livsmedelslagstiftningen ⁽⁴⁾.

Livsmedelsföretagare som deltar i omfördelning av livsmedel bör tillämpa god livsmedelshygien och ha infört ett system för egenkontroll (HACCP) ⁽⁵⁾. Införande av sådana system för egenkontroll, anpassade för omfördelningsverksamhet, kan hjälpa omfördelnings- och välgörenhetsorganisationerna att hantera eventuella operativa risker samt kontrollera att kraven är uppfyllda, t.ex. genom registrering och kontroll av temperaturer vid kylagring. Vid fastställandet av en sådan plan kan en proportionerlig, flexibel approach övervägas, såsom förklaras i kommissionens tillkännagivande ⁽⁶⁾.

I egenskap av livsmedelsföretagare måste omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer också kontrollera att kraven i livsmedelslagstiftningen är uppfyllda för den verksamhet som ligger inom deras kontroll och får, i detta avseende, vägra att ta emot produkter som lämnas för donation som kan utgöra en risk för slutkonsumenten (t.ex. produkter med skadad förpackning eller avvikande aspekter eller produkter som är för nära sista förbrukningsdag för att de ska kunna distribueras på ett säkert sätt och användas av konsumenten innan sista förbrukningsdag har passerat etc.).

⁽¹⁾ Artikel 3.3 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

⁽²⁾ Artikel 17.1 och 17.2 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

⁽³⁾ Skäl 30 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

⁽⁴⁾ I artikel 24 i förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna (EUT L 304, 22.11.2011, s. 18) anges att "[e]fter sista förbrukningsdag ska ett livsmedel anses som icke säkert i enlighet med artikel 14.2–14.5 i förordning (EG) nr 178/2002".

⁽⁵⁾ HACCP-baserade förfaranden eller HACCP: förfaranden grundade på principerna för faroanalys och kritiska styrpunkter (HACCP), dvs. ett system för egenkontroll som identifierar, utvärderar och kontrollerar faror som är betydande för livsmedelssäkerheten, i enlighet med HACCP-principerna.

⁽⁶⁾ Kommissionens tillkännagivande om genomförandet av hanteringssystem för livsmedelssäkerhet som omfattar grundförutsättningar och förfaranden baserade på HACCP-principer inklusive underlättande av/flexibilitet i tillämpningen i vissa livsmedelsföretag (2016/C 278/01) (EUT C 278, 30.7.2016, s. 1).

Liksom för alla aktörer i livsmedelskedjan måste omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer framför allt se till att livsmedel som släpps ut på marknaden är säkra i enlighet med de krav på livsmedelssäkerhet som fastställs i artikel 14 i den allmänna livsmedelslagstiftningen, och som lyder på följande sätt:

1. Livsmedel skall inte släppas ut på marknaden om de inte är säkra.
2. Livsmedel skall anses som icke säkra om de anses vara a) skadliga för hälsan, b) otjänliga som människoföda. [...]”⁽¹⁾.

Begreppen *skadlig för hälsan* och *otjänlig som människoföda* förklaras ytterligare i artikel 14.3–14.5 i den allmänna livsmedelslagstiftningen samt i en vägledning⁽²⁾ som utarbetats av kommissionen och medlemsstaterna för att hjälpa alla aktörer att fullgöra sina skyldigheter i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

I den allmänna livsmedelslagstiftningen finns även ett allmänt spårbarhetskrav för alla livsmedel som släpps ut på EU:s marknad (se även avsnitt 3.2, där detta krav utvecklas ytterligare):

”— Livsmedel, foder, livsmedelsproducerande djur och alla andra ämnen som är avsedda för eller kan antas ingå i ett livsmedel eller ett foder skall kunna spåras på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan”⁽³⁾.

För att uppfylla det allmänna spårbarhetskravet måste organisationer som deltar i omfördelning av livsmedelsöverskott föra journal över varifrån de hämtar livsmedel. Om de tillhandahåller livsmedel till andra företag måste de även dokumentera till vem livsmedlen har distribuerats (se avsnitt 3.2).

Alla livsmedelsföretagare är även skyldiga att dra tillbaka, återkalla eller anmäla icke säkra livsmedel enligt vad som anges i artikel 19 i den allmänna livsmedelslagstiftningen:

1. Om en livsmedelsföretagare anser eller har skäl att anta att ett livsmedel som han har importerat, producerat, bearbetat, framställt eller distribuerat inte uppfyller kraven för livsmedelssäkerhet skall han omedelbart inleda förfaranden för att dra tillbaka detta livsmedel från marknaden i de fall livsmedlet inte längre står under denna livsmedelsföretagares omedelbara kontroll och informera de behöriga myndigheterna om detta. Om produkten kan ha nått konsumenten skall han på ett effektivt och noggrant sätt informera konsumenterna om varför livsmedlet dragits tillbaka från marknaden, och vid behov återkalla livsmedel som konsumenterna redan har erhållit, om andra åtgärder är otillräckliga för att upprätthålla en hög hälsoskyddsnivå.
2. En livsmedelsföretagare med ansvar för återförsäljning eller distribution som inte påverkar förpackningen, märkningen, säkerheten eller sammansättningen av livsmedlet skall inom ramen för sina respektive verksamheter inleda förfaranden för att dra tillbaka sådana produkter som inte uppfyller kraven på livsmedelssäkerhet från marknaden och bidra till livsmedelssäkerheten genom att lämna den information som behövs för att spåra ett livsmedel i samarbete med producenter, bearbetningsföretag, tillverkare och/eller de behöriga myndigheterna.
3. En livsmedelsföretagare skall omedelbart informera de behöriga myndigheterna om han anser eller har skäl att anta att livsmedel som släppts ut på marknaden kan vara skadliga för människors hälsa. Företagarna skall informera de behöriga myndigheterna om de åtgärder som vidtagits för att förhindra risker för konsumenten och får inte hindra eller avråda en person från att samarbeta, i enlighet med nationell lagstiftning och rättspraxis, med behöriga myndigheter, om detta samarbete kan förhindra, minska eller undanröja en risk som uppstår på grund av ett livsmedel [...].”

3.1 Verksamhet hos omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer

Karaktären hos en organisations verksamhet samt dess företagsmodell avgör vilka särskilda regler som gäller enligt EU:s regelverk för livsmedelssäkerhet och livsmedelsinformation till konsumenterna. Beroende på om en organisation omfördelar livsmedel till en annan organisation (dvs. företag till företag) eller direkt till en slutmottagare (företag till konsument) samt beroende på den typ av verksamhet som den utför (t.ex. donation av livsmedel av animaliskt ursprung eller beredning av måltider) kan detta innebära olika krav vad gäller spårbarhet, livsmedelshygien och livsmedelsinformation.

⁽¹⁾ Artikel 14.1 och 14.2 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

⁽²⁾ *Guidance on the implementation of Articles 11, 12, 14, 17, 18, 19 and 20 of Regulation (EC) No 178/2002 on General Food Law. Conclusions of the Standing Committee on the Food Chain and Animal Health*, https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/gfl_req_guidance_rev_8_en.pdf

⁽³⁾ Artikel 18 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

Det är därför viktigt att från fall till fall beakta den typ av verksamhet som bedrivs av organisationer som deltar i omfördelning av livsmedel eftersom tillämpliga regler och därmed sammanhängande skyldigheter kan skilja sig åt.

Eftersom verksamheten hos omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer huvudsakligen är kopplad till utdelning av livsmedel kan de enligt den allmänna livsmedelslagstiftningen betraktas som livsmedelsföretagare som deltar i *detaljhandelsverksamhet*.

- Med *detaljhandel* ⁽¹⁾ avses hantering och/eller bearbetning av livsmedel och lagring av det på det ställe där produkten säljs eller levereras till slutkonsumenten, inbegripet distributionsterminaler, catering, personalmatsalar, allmänna serveringsställen, restauranger eller liknande livsmedelsservice, affärer, distributionscentrum och grossistaffärer.

Enligt EU:s regler om livsmedelshygien betraktas omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer huvudsakligen som *detaljhandels-* eller distributionscentrum, med en verksamhet som är begränsad till lagring och transport. Tillämpningen av EU:s regler om livsmedelshygien, inbegripet särskilda åtgärder som rör livsmedel av animaliskt ursprung, förklaras ytterligare i avsnitt 5.

Enligt EU:s regler om livsmedelsmärkning kan omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer som tillagar livsmedel färdiga att konsumeras av slutkonsumenterna betraktas som *storchushåll*. Konsekvenserna av denna status för skyldigheter avseende livsmedelsinformation till konsumenterna beskrivs närmare i kapitel 6.

- Med *storchushåll* ⁽²⁾ avses varje anläggning (inklusive ett fordon eller ett fast eller mobilt försäljningsstånd), t.ex. restauranger, personalrestauranger, skolor, sjukhus och cateringföretag, vilken i sin affärsverksamhet tillagar livsmedel färdiga att konsumeras av slutkonsumenterna.

3.1.1 Sortering av överskottslivsmedel för omfördelning

Livsmedel får inte släppas ut på marknaden om de inte är säkra. Vissa medlemsstater och berörda parter har begärt ett klagande när det gäller omfördelning av produkter som består av flera enheter, varav vissa eventuellt inte är lämpliga som livsmedel. Dessa kan bland annat innefatta en påse med apelsiner där en av apelsinerna är möglig, yoghurt i flerpack där en har en bruten försegling eller en låda med ägg där ett är krossat. Enligt EU:s regler om livsmedelssäkerhet är det inte förbjudet för en livsmedelsföretagare att sortera sådana livsmedel i syfte att omfördela dem. I artikel 14.6 i den allmänna livsmedelslagstiftningen föreskrivs följande:

- Om ett icke säkert livsmedel ingår i ett parti, en sats eller en försändelse av samma kategori eller varuslag, skall man anta att allt livsmedel i det partiet, den satsen eller den försändelsen inte är säkert, utom om man efter en utförlig bedömning inte kan finna belägg för att resten av partiet, satsen eller försändelsen inte är säkert.”

Åtgärder som att öppna ett nät med apelsiner för att skilja förstörd frukt från frukt som är lämplig som livsmedel – oavsett om detta görs av givaren (t.ex. detaljhandlaren) eller mottagaren (t.ex. omfördelnings-/välgörenhetsorganisationen) – är därför möjliga, förutsatt att det, efter en utförlig bedömning, kan garanteras att de livsmedel som omfördelas är säkra att äta.

Vid utförande av en sådan detaljerad bedömning kan livsmedelsföretagaren vägledas av de överväganden för att fastställa huruvida livsmedel är otjänliga som människoföda som beskrivs i kommissionens vägledning för tillämpningen av den allmänna livsmedelslagstiftningen ⁽³⁾. Vid en sådan bedömning kan en rad faktorer tas i beaktande, t.ex. typ av produkt (t.ex. lättfördärligt/icke-lättfördärligt livsmedel), produktsammansättning (t.ex. hög/låg vattenhalt), typ/nivå av bearbetning, visuella och organoleptiska överväganden, huruvida förpackningen och enskilda enheter är obrutna, produktens hållbarhetstid, villkor för hantering, lagring och transport samt användningsanvisningar (i förekommande fall) etc.

3.2 Spårbarhet

Att säkerställa livsmedels spårbarhet i alla skeden av produktion, bearbetning och distribution är en av de viktigaste skyldigheter som åläggs livsmedelsföretagare enligt den allmänna livsmedelslagstiftningen, i syfte att skydda konsumenterna från alla risker i livsmedelskedjan och garantera livsmedelssäkerheten. Om en risk har identifierats som kräver att ett livsmedel avlägsnas från marknaden kan det genom åtgärder för spårbarhet säkerställas att denna process kan hantearas i vederbörlig tid och på ett verkningfullt sätt.

⁽¹⁾ Artikel 3.7 i den allmänna livsmedelslagstiftningen.

⁽²⁾ Artikel 2.2 d i förordning (EU) nr 1169/2011.

⁽³⁾ *Guidance on the implementation of Articles 11, 12, 14, 17, 18, 19 and 20 of Regulation (EC) No 178/2002 on General Food Law.*

Givare av livsmedel som själva är livsmedelsföretagare är skyldiga att upprätta ett spårbarhetssystem oavsett om dessa livsmedel släpps ut på marknaden för försäljning eller görs tillgängliga kostnadsfritt till omfördelnings- och/eller välgörenhetsorganisationer. Såsom förklaras i avsnitt 2.2 är privatpersoner som tillhandahåller livsmedel i enstaka fall vid samhällsevenemang eller andra välgörenhetsevenemang, liksom välgörenhetsorganisationer som då och då tar emot livsmedel från privata givare undantagna skyldigheterna när det gäller spårbarhet.

Mottagare av överskottslivsmedel, dvs. omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer, måste liksom alla livsmedelsföretagare även vidta de åtgärder för spårbarhet som krävs för att garantera att livsmedelskedjan är säker. Särskilda regler har även fastställts på EU-nivå för livsmedel av animaliskt ursprung⁽¹⁾ samt för groddar och frön avsedda för produktion av groddar⁽²⁾, för att säkerställa en korrekt tillämpning av spårbarhetskrav på dessa livsmedel, mot bakgrund av tidigare erfarenheter när det gäller hantering av kriser som gäller livsmedelssäkerhet. Ytterligare information om hur spårbarhetskraven ska tillämpas i praktiken finns också i ett vägledningsdokument i syfte att hjälpa alla aktörer att fullgöra sina skyldigheter avseende den allmänna livsmedelslagstiftningen⁽³⁾.

I denna vägledning anges att åtminstone följande uppgifter bör bevaras för att uppfylla de krav som fastställs i artikel 18:

- Leverantörens namn och adress och angivelse av vilka produkter som levererats.
- Kundens namn och adress och angivelse av vilka produkter som levererats.
- Datum och, vid behov, tid för transaktionen/leveransen.
- Volym, i tillämpliga fall, eller kvantitet.

När det gäller minimiperioden för att föra journal anges i vägledningen att en femårsperiod från och med dagen för tillverkning eller leverans sannolikt skulle uppfylla målen i förordningen.

Eftersom omfördelning av livsmedel sker i slutet av värdekedjan för livsmedel och livsmedel vanligtvis inte lagras under någon längre tid av omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer anser kommissionen att en tidsperiod för journalföring på 2–5 år skulle vara lämplig. Medlemsstaterna kan ytterligare precisera sådana tidsperioder i nationella bestämmelser och/eller riktlinjer, inbegripet exempelvis möjliga anpassningar av tidsperioder som krävs för journalföring beroende på karaktären hos den berörda verksamheten (kortare tidsperioder kan t.ex. krävas för sociala restauranger).

Europeiska kommissionen klargjorde 2004 skyldigheter avseende spårbarhet inom ramen för omfördelning av livsmedel⁽⁴⁾. Alla aktörer i livsmedelskedjan är i allmänhet skyldiga att föra journal över leverantörerna av de produkter som de tar emot (ett steg bakåt) och mottagarna av produkterna (ett steg framåt). När det gäller distribution av livsmedel till slutkonsumenter är det dock inte nödvändigt att registrera mottagarna.

Att säkerställa spårbarhet ett steg framåt för omfördelningsverksamhet kan därför vara en ny skyldighet för vissa livsmedelsföretagare, t.ex. i detaljhandels- och cateringsektorerna, som vanligtvis bara tillhandahåller livsmedel till slutkonsumenter. Om sådana livsmedelsföretagare omfördelar livsmedel till omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer kommer de inte bara att behöva garantera spårbarheten för de produkter som de tar emot, utan också för de produkter som de levererar (dvs. ett steg framåt).

Skyldigheterna för omfördelningsorganisationer och välgörenhetsorganisationer är olika när det gäller spårbarhet. Medan omfördelningsorganisationer måste föra journal både över produktleverantörerna (dvs. leverantörerna av de produkter som de tar emot) samt de organisationer till vilka de omfördelar livsmedel behöver välgörenhetsorganisationer som levererar livsmedel till slutkonsumenter endast föra journal över leverantörerna av de livsmedel som de tar emot.

⁽¹⁾ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 931/2011 av den 19 september 2011 om de spårbarhetskrav som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 för livsmedel av animaliskt ursprung (EUT L 242, 20.9.2011, s. 2).

⁽²⁾ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 208/2013 av den 11 mars 2013 om spårbarhetskrav för groddar och för frön avsedda för produktion av groddar (EUT L 68, 12.3.2013, s. 16).

⁽³⁾ *Guidance on the implementation of Articles 11, 12, 14, 17, 18, 19 and 20 of Regulation (EC) No 178/2002 on General Food Law.*

⁽⁴⁾ E-2704/04.

När det gäller fiskeri- och vattenbruksprodukter måste de allmänna spårbarhetskraven kompletteras av de särskilda bestämmelser om spårbarhet som fastställs i artikel 58 i rådets förordning (EG) nr 1224/2009⁽¹⁾ om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs. Utöver de skyldigheter som fastställs genom spårbarhetskraven enligt den allmänna livsmedelslagstiftningen innebär detta att aktörer på alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan (inbegripet omfördelningsorganisationer och välgörenhetsorganisationer) ska ha tillgång till den särskilda information som krävs för att spåra fiskeri- och vattenbruksprodukter, och att det ska vara möjligt att spåra dessa produkter tillbaka till fångst- eller skördestadiet.

En del medlemsstater tillhandahåller även ytterligare vägledning för att hjälpa aktörerna att fullgöra sina skyldigheter avseende spårbarhet när det gäller omfördelning av livsmedel.

4. FASTSTÄLLANDE AV PRIMÄRT OCH RÄTTSLIGT ANSVAR NÄR FRÅGOR SOM RÖR LIVSMEDELSÅKERHET UPPKOMMER

4.1 Tillämpliga bestämmelser

Primärt ansvar och rättsligt ansvar

Livsmedelsföretagarnas primära ansvar att säkerställa efterlevnad av livsmedelslagstiftningen (både på EU-nivå och nationell nivå) (inte enbart lagstiftning om livsmedels säkerhet utan även annan livsmedelslagstiftning), som fastställs i artikel 17 i den allmänna livsmedelslagstiftningen, berör den verksamhet de bedriver och gäller hela livsmedelskedjan. Det är därför förbjudet för medlemsstaterna att behålla eller anta lagbestämmelser på nationell nivå som skulle befria livsmedelsföretagare från denna skyldighet.

Kravet avseende primärt ansvar leder inte till att det införs en unionsordning som reglerar ansvarsfördelningen mellan de olika aktörerna i livsmedelskedjan. Att avgöra vilka fakta och omständigheter som kan göra en företagare straffrättsligt och/eller civilrättsligt ansvarig är en komplex fråga som till stor del beror på hur de olika nationella rättssystemen ser ut och är i princip en nationell befogenhet.

Även om kravet i artikel 17.1 är direkt tillämpligt bör en livsmedelsföretagares ansvar i praktiken följa av en överträdelse av ett krav i livsmedelslagstiftningen och av bestämmelserna om civilrättsligt och straffrättsligt ansvar som finns i alla medlemsstaters rättssystem. Ansvarsförfarandena kommer inte att baseras på artikel 17 utan på en rättslig grund som finns i den särskilda lagstiftning som överträtts på nationell nivå. Även om det visar sig att en produkt inte uppfyller de rättsliga kraven bör ansvaret hos varje aktör i livsmedelskedjan bedömas på grundval av huruvida den har fullgjort sina egna skyldigheter enligt den allmänna livsmedelslagstiftningen.

Producentens skadeståndsansvar för livsmedelsprodukter med säkerhetsbrister (rådets direktiv 85/374/EEG⁽²⁾)

I artikel 21 i den allmänna livsmedelslagstiftningen anges följande:

”— Bestämmelserna i detta kapitel påverkar inte rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister.”

I detta direktiv fastställs på EU-nivå principen att i fall där skador orsakas av en säkerhetsbrist hos en produkt (med undantag av primära jordbruksprodukter) ska producenten vara ansvarig. Producenten definieras som tillverkaren men även som ”en som genom att sätta sitt namn, varumärke eller något annat kännetecken på produkten utger sig för att vara den som tillverkat den”.

Vad gäller livsmedelsprodukter med säkerhetsbrister är direktiv 85/374/EEG tillämpligt i den mån dess bestämmelser inte står i strid med den allmänna livsmedelslagstiftningen, i synnerhet när det gäller livsmedelsföretagarnas primära ansvar att säkerställa efterlevnad av alla de krav i livsmedelslagstiftningen som fastställs både på EU-nivå och nationell nivå för den verksamhet de bedriver. Om en produkt visar sig ha säkerhetsbrister bör bedömningen av ansvar, såsom anges ovan, göras med hänsyn till huruvida producenten i vederbörlig ordning har uppfyllt sina egna särskilda skyldigheter enligt den allmänna livsmedelslagstiftningen.

(¹) Rådets förordning (EG) nr 1224/2009 av den 20 november 2009 om införande av ett kontrollsystem i gemenskapen för att säkerställa att bestämmelserna i den gemensamma fiskeripolitiken efterlevs, om ändring av förordningarna (EG) nr 847/96, (EG) nr 2371/2002, (EG) nr 811/2004, (EG) nr 768/2005, (EG) nr 2115/2005, (EG) nr 2166/2005, (EG) nr 388/2006, (EG) nr 509/2007, (EG) nr 676/2007, (EG) nr 1098/2007, (EG) nr 1300/2008, (EG) nr 1342/2008 och upphävande av förordningarna (EEG) nr 2847/93, (EG) nr 1627/94 och (EG) nr 1966/2006 (EUT L 343, 22.12.2009, s. 1).

(²) Rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister (EGT L 210, 7.8.1985, s. 29).

Hur fastställs ansvar när frågor som rör livsmedelssäkerhet uppkommer?

I händelse av ett problem som rör livsmedelssäkerhet (t.ex. matförgiftning) kommer folkhälsomyndigheterna att undersöka hela livsmedelskedjan för att identifiera källan och orsaken till problemet. Det kan hända att problemet som rör livsmedelssäkerhet har upptäckts av ett livsmedelsföretag som ska vidta åtgärder för att dra tillbaka, återkalla eller anmäla icke säkra livsmedel (se även avsnitt 3).

För att fastställa ansvaret hos en eller flera särskilda livsmedelsföretagare krävs att orsaken till problemet och den åtgärd/verksamhet under vilken incidenten inträffade identifieras från fall till fall, t.ex. genom att bland annat följande frågor ställs:

- Beror matförgiftningen på otillräcklig pastörisering (livsmedelstillverkarens roll)?
- Bröts kylkedjan under transporten av livsmedel från leverantören till detaljhandlaren (logistikföretagets roll)?
- Lagrades inte livsmedlet på rätt sätt i detaljhandelsledet före donationen (detaljhandlarens roll)?
- Distribuerades livsmedlet av en välgörenhetsorganisation efter sista förbrukningsdag (välgörenhetsorganisationens roll)?

Det bör återigen framhållas att avgörandet av vilka fakta och omständigheter som kan göra en företagare straffrättsligt och/eller civilrättsligt ansvarig är en fråga som till stor del beror på hur de olika nationella rättssystemen ser ut. Ytterligare information om innebörden och följderna av artikel 17.1 i den allmänna livsmedelslagstiftningen vad gäller ansvarsfördelningen i livsmedelskedjan återfinns i vägledningen om genomförandet av den allmänna livsmedelslagstiftningen ⁽¹⁾.

4.2 Konsekvenser för omfördelning av överskottslivsmedel

Betänkligheter när det gäller eventuellt ansvar kan vara ett hinder som begränsar livsmedelstillverkare och detaljhandlare från att delta i verksamhet för omfördelning av livsmedel. Utöver rättsliga betänkligheter kan livsmedelsföretagare även ha betänkligheter när det gäller eventuell skadlig inverkan på företagsansendet i händelse av en livsmedelssäkerhetsrelaterad incident i samband med omfördelning av livsmedel.

Det bör understrykas att kravet avseende primärt ansvar gäller alla livsmedelsföretagare oavsett om livsmedel säljs eller doneras. Artikel 17 i förordning (EG) nr 178/2002 ska fortfarande tillämpas på samma sätt. Den enda skillnaden är att ett ytterligare steg läggs till i livsmedelskedjan (dvs. omfördelnings- och/eller välgörenhetsorganisationen) som, liksom andra livsmedelsföretagare, kommer att ansvara för den verksamhet som de bedriver.

Medan begreppet *primärt ansvar* som fastställs i den allmänna livsmedelslagstiftningen alltid gäller samtliga aktörer som deltar i omfördelning av livsmedel för den verksamhet som de bedriver är fastställandet av vem som bör anses vara ansvarig för vad, i händelse av exempelvis en livsmedelssäkerhetsrelaterad incident, en nationell befogenhet. I vissa medlemsstater ⁽²⁾ tecknas formella partnerskapsavtal genom vilka överlåtelsen av äganderätten till berörda varor mellan givare och mottagare dokumenteras, samt dessa aktörers respektive roller och ansvarsområden när det gäller att garantera säkerhet, spårbarhet och konsumentinformation i hela kedjan för omfördelning av livsmedel.

5. HYGIENFÖRESKRIFTER OCH OMFÖRDELNING AV ÖVERSKOTTSLIVSMEDEL

Alla konsumenter måste i lika grad skyddas av samma normer för livsmedelssäkerhet, oavsett om livsmedel marknadsförs direkt till konsumenterna eller omfördelas till behövande av omfördelningsorganisationer och andra välgörenhetsorganisationer. För att säkerställa att denna princip följs måste omfördelning av livsmedelsöverskott, inbegripet leverans och hantering av livsmedel samt eventuell vidare bearbetning och beredning av livsmedel (t.ex. i sociala restauranger) uppfylla EU:s regler om livsmedelshygien som gäller alla livsmedelsföretagare. Normer för livsmedelshygien som måste följas för kommersiell verksamhet gäller även verksamheten hos omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer.

⁽¹⁾ *Guidance on the implementation of Articles 11, 12, 14, 17, 18, 19 and 20 of Regulation (EC) No 178/2002 on General Food Law.*

⁽²⁾ T.ex. i Frankrike: modell för ömsesidig överenskommelse för livsmedelsdonationer mellan ett detaljhandelsföretag och en sammanslutning för livsmedelsbistånd som godkänts i enlighet med artikel L. 230-6 i den franska lagen om jordbruk och havsfiske (*Convention de dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime*) (se <http://agriculture.gouv.fr/don-alimentaire-un-modele-de-convention-entre-distributeurs-et-associations>).

För att skydda konsumenterna och garantera livsmedelssäkerheten får endast livsmedel som uppfyller kraven i EU:s regler om livsmedelshygien och som är lämpliga som livsmedel släppas ut på marknaden, inbegripet livsmedel som doneras till ideella organisationer för distribution till behövande. I egenskap av livsmedelsföretagare måste omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer uppfylla kraven i den allmänna livsmedelslagstiftningen och EU:s regler om livsmedelshygien (det så kallade hygienpaketet ⁽¹⁾), bestående av förordning (EG) nr 852/2004 i rättad lydelse (EUT L 226, 25.6.2004, s. 3), som innehåller allmänna hygienkrav, och i tillämpliga fall Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 ⁽²⁾, som innehåller ytterligare särskilda hygienkrav för livsmedel av animaliskt ursprung).

5.1 Allmänna hygienkrav som är tillämpliga på all verksamhet rörande livsmedelsdonationer

Självla målet med reglerna om livsmedelshygien – att förebygga kontaminering av livsmedel (och därmed undvika förstörelse till följd av bakterietillväxt) i syfte att skydda människors hälsa – bidrar även till att minska livsmedelsslöseriet. EU:s regler om livsmedelshygien är mycket allmänna och har ett stort mått av flexibilitet för att tillmötesgå de särskilda behoven hos olika typer av anläggningar (t.ex. restauranger). Denna flexibilitet förklaras i kommissionens tillkännagivande om genomförandet av hanteringssystem för livsmedelssäkerhet som omfattar grundförutsättningar och förfaranden baserade på HACCP-principer inklusive underlättande av flexibilitet i tillämpningen i vissa livsmedelsföretag ⁽³⁾.

Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien gäller alla livsmedelsanläggningar.

De mest relevanta kraven avseende omfördelning av livsmedel är följande:

- Registrering av anläggningen hos behöriga myndigheter (som kan bestå av ett enkelt anmälningsförfarande till den nationella behöriga myndigheten om verksamheten eller en väsentlig förändring av verksamheten).
- Tillämpning av god hygienpraxis i enlighet med bilaga II till förordningen.
- Tillämpning av förfaranden baserade på HACCP-principerna.

Förordning (EG) nr 852/2004 innehåller inte några detaljerade bestämmelser utan allmänna krav (t.ex. för att undvika kontaminering av livsmedel) som måste uppfyllas av alla aktörer.

Dessa regler om livsmedelshygien, som ger möjlighet till stor flexibilitet i fråga om hur de tillämpas, är de enda som är tillämpliga på följande aktörer:

- Detaljhandlare som enbart lagrar eller transporterar livsmedel som inte är föremål för temperaturvillkor såsom kylning eller frysning (exempel på sådana livsmedel är pasta, konserver, socker, mjöl etc.).
- Detaljhandlare som tillhandahåller livsmedel direkt till slutkonsumenten (inbegripet tillhandahållare av catering enligt definitionen i artikel 3.7 i den allmänna livsmedelslagstiftningen).
- Aktörer som deltar i bearbetning av enbart livsmedel av icke-animaliskt ursprung (t.ex. frukt, grönsaker, nötter) för vidare omfördelning.

5.2 Särskilda hygienkrav som är tillämpliga på omfördelning av livsmedel av animaliskt ursprung

Ytterligare särskilda regler om livsmedelshygien, som föreskrivs i förordning (EG) nr 853/2004, ska tillämpas när detaljhandlare och omfördelningsorganisationer levererar livsmedel av animaliskt ursprung till andra anläggningar. Livsmedel av animaliskt ursprung innefattar kött, fiskeri- och vattenbruksprodukter, mejeriprodukter (t.ex. ost), ägg och äggprodukter etc. Detaljhandlare som önskar leverera livsmedel av animaliskt ursprung till omfördelnings- eller välgörenhetsorganisationer måste i princip uppfylla alla bestämmelser i förordning (EG) nr 853/2004 med relaterade ytterligare administrativa krav och bördor, inbegripet godkännande av nationella myndigheter innan verksamheten inleds.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/food/food/biosafety/hygienelegislation/com_rules_en.htm

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 853/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung (EUT L 139, 30.4.2004, s. 55, rättad i EUT L 226, 25.6.2004, s. 22).

⁽³⁾ EUT C 278, 30.7.2016, s. 1.

Undantag från förordning (EG) nr 853/2004 är tillämpliga om tillhandahållandet av livsmedel av animaliskt ursprung på detaljhandelnivå är

- marginellt, begränsat och av lokal karaktär, eller
- begränsat till transport och lagring (de temperaturvillkor som fastställs i förordning (EG) nr 853/2004 är dock tillämpliga i detta fall).

Undantag är även tillämpliga vad gäller så kallade sammansatta produkter⁽¹⁾, dvs. livsmedel som innehåller både bearbetade produkter av animaliskt ursprung och produkter av icke-animaliskt ursprung. Sådana innefattar en mångfald av mycket olika produkter (t.ex. pizza med skinka, oliver fyllda med ost, bröd eller kakor med smör, pasta med äggprodukter etc.). Dessa är undantagna tillämpningen av ytterligare regler om livsmedelshygien som gäller för omfördelning av livsmedel av animaliskt ursprung. Bearbetade produkter av animaliskt ursprung som används som ingredienser vid tillverkning av sådana livsmedel skall dock införskaffas och hanteras i enlighet med kraven i förordning (EG) nr 853/2004.

Ytterligare nationella bestämmelser kan gälla för tillhandahållande av detaljhandlare av livsmedel av animaliskt ursprung som beviljats sådana undantag.

Det kan hända att en aktör som vanligtvis endast tillhandahåller livsmedel till slutkonsumenter – t.ex. en köttaffär eller en stormarknad (för vilka förordning (EG) nr 853/2004 inte gäller) – måste följa alla bestämmelser i den förordningen när den donerar vissa livsmedel (av animaliskt ursprung) till en annan anläggning, oavsett om det är en omfördelningsorganisation eller en social restaurang. Det är det faktum att verksamheten är av typen företag till företag som gör att detaljhandlaren måste följa alla bestämmelser i förordning (EG) nr 853/2004.

För att åtgärda detta problem har medlemsstaterna rätt att göra undantag från bestämmelserna i förordning (EG) nr 853/2004 om donationerna utgör en verksamhet som är *marginell, av lokal karaktär och begränsad*. Dessa begrepp förklaras mer utförligt i avsnitt 3.6 i dokumentet *Riktlinjer för tillämpningen av vissa bestämmelser i förordning (EG) nr 853/2004 om hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung*. Kortfattat ska *marginell* förstås som en liten del av verksamheten, *begränsad* som en begränsning av verksamheten till vissa produkter och *lokal karaktär* som leverantörens omedelbara närhet. Medlemsstaterna bör ytterligare definiera dessa begrepp i nationella åtgärder som ska anmälas⁽²⁾ till kommissionen och andra medlemsstater.

Ett beslutsschema återfinns i bilaga 2 för att göra det lättare för givare och mottagare av livsmedel att bedöma behovet av att följa förordning (EG) nr 853/2004.

5.3 Hygienkrav som är tillämpliga på omfördelning av överskottslivsmedel från sektorerna för hotell- och restaurangverksamhet, catering och livsmedelservice

Även om omfördelning av livsmedel från sektorerna för hotell- och restaurangverksamhet samt catering är mer begränsad av hygienskäl är det möjligt för livsmedelsföretagare att identifiera och bedöma potentiella möjligheter att göra detta från fall till fall. Kapaciteten att säkerställa en säker omfördelning av överskott kommer att variera beroende på faktorer såsom den typ av livsmedel/måltid som produceras, anläggningens karaktär, tillgången till mottagarorganisationer och tillgången till logistikföretag som kan garantera säker transport av tillgängligt överskott etc.

För att förebygga livsmedelsslöseri är det viktigt att cateringföretag i största möjliga utsträckning förebygger att överblivna livsmedel produceras och alltid noggrant övervakar den mängd livsmedel som görs tillgänglig, t.ex. i en buffé. Även om reglerna kan skilja sig åt mellan medlemsstaterna kommer en del nationella myndigheter att tillåta omfördelning av vissa livsmedel som gjorts tillgängliga för kunder, såsom lagringstålga, färdigförpackade livsmedel (t.ex. kryddor, kex, kakor etc.), under förutsättning att produkterna inte är öppnade och förpackningarna inte är skadade.

Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien innehåller i sig inte något förbud mot att kyla måltider vid serveringens slut för att underlätta livsmedelsdonationer från sektorn för livsmedelservice/hotell- och restaurangverksamhet.

⁽¹⁾ Artikel 2 a i kommissionens beslut 2007/275/EG av den 17 april 2007 om förteckningar över djur och produkter som skall undersökas vid gränskontrollstationer enligt rådets direktiv 91/496/EEG och 97/78/EG (EUT L 116, 4.5.2007, s. 9).

⁽²⁾ Anmälningsförfarande enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1).

För att underlätta en säker omfördelning av överskottslivsmedel har vissa medlemsstater och branschorganisationer utvecklat eller håller på att utveckla särskilda riktlinjer för livsmedelsdonationer från sektorn för catering/hotell- och restaurangverksamhet ⁽¹⁾.

5.4 Frysning av överskottslivsmedel för att underlätta omfördelning

I diskussioner med medlemsstater som genomförts på senare tid avseende vägledning som behövs på EU-nivå för att underlätta livsmedelsdonationer har experter uppgett att åtgärden att frysa livsmedel före deras utgångsdatum i syfte att förlänga hållbarheten och underlätta en säker omfördelning förtjänar att övervägas ytterligare på EU-nivå, i och med att livsmedel som tas emot av omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer inte alltid kan doneras till kunden före sista förbrukningsdag. I förordning (EG) nr 853/2004 föreskrivs dock av hygienskäl att livsmedel av animaliskt ursprung avsedda för infrysning måste frysas utan onödigt dröjsmål efter att ha producerats ⁽²⁾. Detta krav gäller inte för detaljhandlare som levererar till andra livsmedelsföretagare, såsom livsmedelsbanker, under förutsättning att sådana detaljhandlars verksamhet förblir marginell, av lokal karaktär och begränsad i enlighet med artikel 1.5 b ii i ovan nämnda förordning. Medlemsstater som godkänner möjligheten att frysa livsmedel av animaliskt ursprung i omfördelnings syfte bör anta nationella åtgärder i enlighet därmed och anmäla dem till kommissionen och de andra medlemsstaterna.

6. LIVSMEDELSINFORMATION TILL KONSUMENTERNA

6.1 Tillämpliga bestämmelser

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 ⁽³⁾ om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna fastställs allmänna principer, krav och ansvarsområden i fråga om livsmedelsinformation, i synnerhet livsmedelsmärkning. Den har som syfte att säkerställa en hög skyddsnivå för konsumenternas hälsa och intressen genom att ge konsumenterna möjlighet att göra informerade val och använda livsmedel på ett säkert sätt. Vid omfördelning av överskottslivsmedel är det viktigt att se till att slutmottagarna har tillgång till samma information som den som krävs och tillhandahålls när de köper livsmedel i affärerna.

Förteckningen över obligatoriska uppgifter som ska ingå i livsmedelsmärkningen anges i artikel 9.1 i förordningen, inbegripet bland annat livsmedlets beteckning, ingrediensförteckningen, datum för minsta hållbarhet (dvs. bäst före-datum) eller, i tillämpliga fall, sista förbrukningsdag, särskilda villkor för förvaring och/eller användning samt en näringsdeklaration. Annan obligatorisk information kan också krävas enligt märkningsbestämmelser i annan EU-lagstiftning, inbegripet sektorsspecifik lagstiftning (t.ex. förordning (EG) nr 853/2004 om fastställande av särskilda hygienregler för livsmedel av animaliskt ursprung, regler för den samlade marknadsordningen såsom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1379/2013 ⁽⁴⁾ om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter, handelsnormer) eller i nationell lagstiftning.

Livsmedelsföretagares skyldigheter

I artikel 8 i förordning (EU) nr 1169/2011 fastställs livsmedelsföretagarnas skyldigheter vid tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. I denna artikel fastställs bland annat följande:

- Den livsmedelsföretagare som är ansvarig för livsmedelsinformationen är den företagare i vars namn eller firmanamn livsmedlet saluförs eller den som importerar livsmedlet.
- Livsmedelsföretagaren ska säkerställa att informationen finns tillgänglig och är korrekt i enlighet med EU-regler och eventuella tillämpliga bestämmelser som fastställs i nationell lagstiftning.
- Livsmedelsföretagare som inte påverkar livsmedelsinformationen får inte tillhandahålla livsmedel som de, på grundval av den information som de besitter i egenskap av fackmän, vet eller förmodar inte uppfyller tillämpliga bestämmelser om livsmedelsinformation.

⁽¹⁾ Se rubriken "Guidelines for food donation" (riktlinjer för livsmedelsdonationer) på http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library_en

⁽²⁾ Kött avsett för infrysning ska frysas utan onödigt dröjsmål efter produktionen (förordning (EG) nr 853/2004). Detta utesluter möjligheten att frysa sådana produkter vid utgången av deras hållbarhetstid av hygien- och kvalitetsskäl.

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1169/2011 av den 25 oktober 2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna, och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 1924/2006 och (EG) nr 1925/2006 samt om upphävande av kommissionens direktiv 87/250/EEG, rådets direktiv 90/496/EEG, kommissionens direktiv 1999/10/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/13/EG, kommissionens direktiv 2002/67/EG och 2008/5/EG samt kommissionens förordning (EG) nr 608/2004 (EUT L 304, 22.11.2011, s. 18).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1379/2013 av den 11 december 2013 om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter, om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1184/2006 och (EG) nr 1224/2009 och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 104/2000 (EUT L 354, 28.12.2013, s. 1).

- Livsmedelsföretagare får, inom företag som står under deras kontroll, inte ändra den information som åtföljer ett livsmedel om en sådan ändring skulle vilsledda slutkonsumenterna eller på annat sätt försämra konsumentskyddet eller slutkonsumenternas möjligheter att göra informerade val. Livsmedelsföretagare är ansvariga för alla ändringar de gör i den information som åtföljer livsmedel.
- Livsmedelsföretagare ska, inom företag som står under deras kontroll, säkerställa att de krav i lagstiftningen om livsmedelsinformation och de tillämpliga nationella bestämmelser som är relevanta för deras verksamhet följs och förvissa sig om att dessa krav uppfylls.

Hur ska obligatorisk information tillhandahållas?

När det gäller färdigförpackade livsmedel anges i artikel 12.2 att obligatorisk livsmedelsinformation ska finnas direkt på förpackningen eller på en etikett fäst på denna. I vissa fall får sådan information även anges i handelsdokument som avser livsmedlen, om det kan garanteras att dessa dokument antingen åtföljer de livsmedel som de avser eller skickas före eller samtidigt med leveransen. I artikel 8.7 anges att tillhandahållande av information genom handelsdokument är möjlig i fall där färdigförpackade livsmedel är avsedda för slutkonsumenter men saluförs i ett handelsled före försäljningen till slutkonsumenten eller är avsedda för leverans till storhushåll (för ytterligare beredning, bearbetning eller uppdelning).

Utöver livsmedelsinformation som anges i handelsdokument ska även följande uppgifter finnas på den yttre förpackning i vilken de färdigförpackade livsmedlen presenteras när de saluförs: livsmedlets beteckning, datum för minsta hållbarhet eller sista förbrukningsdag, särskilda villkor för förvaring och/eller användning och namn på eller firmanamn för och adress till den livsmedelsföretagare som är ansvarig för tillhandahållandet av livsmedelsinformationen (enligt vad som anges i artikel 8.1).

När det gäller livsmedel som inte är färdigförpackade innehåller artikel 44 ytterligare förtydliganden om vilken information som ska tillhandahållas samt det sätt på vilket detta bör göras. För livsmedel som bjuds ut till försäljning till slutkonsumenter eller storhushåll utan att vara färdigförpackade, eller för livsmedel som förpackas på försäljningsstället på konsumentens begäran, eller är färdigförpackade för direkt försäljning är tillhandahållande av de uppgifter som anges i artikel 9.1 c obligatoriskt. Detta innebär att konsumenten ska informeras om förekomst i livsmedlet av eventuella ingredienser eller processhjälpmiddel som förtecknas i bilaga II till förordningen, eller som härrör från ett ämne eller en produkt som förtecknas i bilaga II som orsakar allergi eller intolerans, och som används vid tillverkningen eller beredningen av ett livsmedel och finns kvar i den färdiga varan, om än i annan form.

I artikel 44 anges även att medlemsstaterna får anta nationella åtgärder om hur uppgifterna om allergener (och andra obligatoriska uppgifter som fastställs i EU-regler och som krävs enligt nationell lagstiftning för livsmedel som inte är färdigförpackade) ska göras tillgängliga och, i förekommande fall, om vilken uttrycks- eller presentationsform som ska användas. Vissa medlemsstater har exempelvis antagit särskild lagstiftning enligt vilken det är tillåtet att hänga upp skyltar i affärer där det anges att personal kan kontaktas för ytterligare information om allergener.

När det gäller just fiskeri- och vattenbruksprodukter får den obligatoriska informationen på livsmedel som inte är färdigförpackade tillhandahållas genom informationsmedel som används inom handeln, t.ex. anslagstavlor och planscher.

Företag till företag jämfört med företag till konsument

Livsmedelsföretagare som till andra livsmedelsföretagare levererar livsmedel som inte är avsedda för slutkonsumenter eller storhushåll ska se till att dessa andra livsmedelsföretagare får tillräcklig information för att kunna uppfylla sina skyldigheter när det gäller livsmedelsinformationens tillgänglighet och korrekthet (såsom anges i artikel 8.2), exempelvis genom att inkludera sådan information i handelsdokument, om den inte anges på själva livsmedlet.

När det gäller den särskilda konsumentinformation som ska tillhandahållas om fiskeri- och vattenbruksprodukter ska överföringen av denna information säkerställas genom sektorsspecifika bestämmelser om spårbarhet, i tillämpliga fall. För bearbetade och beredda fiskeri- och vattenbruksprodukter (som omfattas av KN-numren 1604 och 1605⁽¹⁾) gäller den allmänna regeln i artikel 8.2 i förordning (EU) nr 1169/2011.

⁽¹⁾ Den kombinerade nomenklaturen (https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/combined-nomenclature_en)

6.2 Konsekvenser för omfördelning av överskottslivsmedel

6.2.1 Informationskrav för färdigförpackade livsmedel

Oavsett om livsmedel köps av konsumenter eller görs tillgängliga kostnadsfritt för slutmottagare genom livsmedelsbistånd eller andra mekanismer för omfördelning av livsmedel måste livsmedelsinformation finnas och tillhandahållas slutmottagaren i enlighet med EU-regler och tillämpliga nationella bestämmelser om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna. När donerade livsmedel är märkta i enlighet med alla rättsliga krav är det lätt att fullgöra skyldigheterna avseende tillhandahållande av livsmedelsinformation. När livsmedelsöverskott genereras, t.ex. i tillverkningsledet, på grund av felmärkning av produkter och/eller märkningsfel som hindrar livsmedlets tillträde till de gängse detaljhandelskanalerna, kommer ytterligare klagoranden och/eller åtgärder dock att behöva göras för att säkerställa att slutmottagaren får all den obligatoriska information som krävs.

När det gäller färdigförpackade livsmedel som tillgängliggörs för slutkonsumenterna kräver EU-reglerna att all obligatorisk livsmedelsinformation ska finnas på förpackningen eller på en etikett fäst på denna. I fall där livsmedel med bristfällig märkning inte kan märkas om innan de omfördelas måste den livsmedelsföretagare som är ansvarig för livsmedelsinformation (se artikel 8.1) meddela all nödvändig information till omfördelnings- och/eller välgörenhetsorganisationen för att se till att den senare kan uppfylla sina skyldigheter när det gäller tillhandahållande av livsmedelsinformation till slutmottagaren. Vissa medlemsstater har tagit fram riktlinjer för att sörja för att säkra, ätbara livsmedel som annars skulle ha gått till spillo kan omfördelas, samtidigt som det säkerställs att slutmottagaren har tillgång till all information som krävs (se artikel 9.1), även om denna information inte anges direkt på etiketten. I fall där märkningsfelet kan få konsekvenser för folkhälsan (t.ex. om informationen gäller förekomst av allergener) får medlemsstaterna dock kräva att den berörda produktens märkning korrigeras innan produkten kan doneras.

6.2.2 Språkrav

I förordning (EU) nr 1169/2011 krävs att obligatorisk livsmedelsinformation anges på ett språk som lätt kan förstås av konsumenterna i de medlemsstater där ett livsmedel saluförs⁽¹⁾. De medlemsstater där produkten saluförs kan dessutom kräva att ett visst språk används⁽²⁾.

I praktiken skulle detta vara det eller de officiella språken i det land där livsmedlet släpps ut på marknaden. Tillhandahållande av obligatorisk information på ett främmande språk som lätt kan förstås av konsumenterna är dock möjligt. Det finns många exempel där ord och uttryck lätt kan förstås av konsumenten, även om de inte är på dennes språk. I sådana fall skulle det förefalla orimligt att kräva ändringar av märkningen.

Eftersom märkning av livsmedel på ett främmande språk kan utgöra ett hinder för vidare omfördelning av livsmedel har vissa medlemsstater utarbetat riktlinjer i detta avseende.

6.2.3 Informationskrav för livsmedel som inte är färdigförpackade

Det är viktigt att konsumenterna får den information som behövs om de livsmedel som de konsumerar även när dessa inte är färdigförpackade och när livsmedlen är bearbetade, beredda och tillagade för vidare konsumtion av en cateringtjänst eller (social) restaurang. Såsom anges i avsnitt 6.1 är nödvändig livsmedelsinformation i sådana fall begränsad till det som rör förekomsten av allergener och annan eventuell ytterligare information som krävs enligt nationella bestämmelser.

I artikel 44 i förordning (EU) nr 1169/2011 anges även att medlemsstaterna får anta nationella åtgärder om hur uppgifterna om allergener (och andra eventuella obligatoriska uppgifter) ska göras tillgängliga och, i förekommande fall, om vilken uttrycks- eller presentationsform som ska användas.

Medlemsstaterna har följaktligen full kapacitet att föreskriva alla de regler som krävs för att säkerställa att information om allergener i livsmedel görs tillgänglig för omfördelnings- och välgörenhetsorganisationer och slutligen för konsumenterna på ett smidigt och effektivt sätt. De flesta medlemsstaterna har redan antagit sådana åtgärder.

⁽¹⁾ Se artikel 15 i förordningen. Detta krav är inte nytt; det fastställdes först i artikel 14 i rådets direktiv 79/112/EEG av den 18 december 1978 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om märkning, presentation och reklam i fråga om livsmedel (EGT L 33, 8.2.1979, s. 1) om livsmedelsmärkning.

⁽²⁾ Artikel 15.2 i förordning (EU) nr 1169/2011.

6.3 Datummärkning

6.3.1 Tillämpliga bestämmelser

Syftet med datummärkning i livsmedelsmärkning är att hjälpa konsumenterna att använda livsmedel på ett säkert och optimalt sätt. Datummärkningen är en uppgift om den tidsperiod som ett livsmedel kan lagras under särskilda villkor för förvaring. Den viktigaste lagstiftningen på EU-nivå för datummärkning är förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna.

Följande två typer av datummärkning finns:

- "Bäst före-datumet", som lämpar sig för de flesta livsmedel och anger den dag fram till vilken livsmedlet vid rätt förvaring rimligen kan förväntas bibehålla sitt bästa tänkbara tillstånd. Denna märkning avser livsmedelskvalitet. Det finns vissa livsmedel som är undantagna kravet på bäst före-datum, t.ex. färsk frukt, grönsaker, vin, salt, socker, vinäger och tuggummi.
- "Sista förbrukningsdag", som krävs för livsmedel som mikrobiologiskt är mycket lättfördärliga och därför efter en kort period kan antas utgöra en omedelbar fara för människors hälsa. Datumet för sista förbrukningsdag avser säkerhet. Efter att sista förbrukningsdag har löpt ut får ett livsmedel inte släppas ut på marknaden eftersom det anses som icke säkert.

Det format som ska användas för att uttrycka ovannämnda datummärkningar regleras i bilaga X till förordning (EU) nr 1169/2011.

I samarbete med EU:s medlemsstater har Europeiska kommissionen tagit fram ett informationsblad⁽¹⁾ med ytterligare information om innebörden av dessa två datum samt översättningar av termerna till alla de nationella språken. Kommissionen har även offentliggjort grafisk information för att bidra till att klargöra innebörden av dessa begrepp och aktuella uppgifter om konsumenternas förståelse av termerna⁽²⁾. Medlemsstaterna och intresseorganisationer genomför även informationskampanjer och utvecklar verktyg med avseende på datummärkning, i syfte att ge vägledning till livsmedelsföretagare och råd till konsumenter i deras hantering av livsmedel⁽³⁾.

6.3.2 Konsekvenser för omfördelning av överskottslivsmedel

Fastställandet av både sista förbrukningsdag och bäst före-datum är livsmedelstillverkarens ansvar. Med undantag för konsumtionsägg innehåller EU-lagstiftningen inga föreskrifter om hur datummärkning ska fastställas (dvs. varken valet av sista förbrukningsdag eller bäst före-datum eller hållbarhetstid). Medan förtäring av livsmedel efter sista förbrukningsdag kan utgöra en säkerhetsrisk är livsmedel som passerat bäst före-datum fortfarande säkra att konsumera, under förutsättning att villkoren för lagring iaktas och förpackningen inte är skadad. När det gäller bäst före-datum garanterar tillverkarna livsmedelskvaliteten (t.ex. krispighet, färg, smak etc.) och uppfyllande av eventuella påståenden som görs i märkningen (t.ex. näringspåståenden vad gäller halten av C-vitamin i ett livsmedel) endast till och med utgången av bäst före-datumet.

När det gäller donationer av livsmedel som märkts med en sista förbrukningsdag bör givarna av livsmedel se till att det återstår tillräckligt mycket av hållbarhetstiden efter leverans av sådana produkter till livsmedelsbanker och andra välgörenhetsorganisationer för att de ska kunna distribueras på ett säkert sätt och användas av slutkonsumenten före utgången av sista förbrukningsdag. En del medlemsstater har fastställt särskilda regler om kortast tillåtna hållbarhetstid som bör återstå när livsmedel tillhandahålls för donation⁽⁴⁾.

Saluföring av livsmedel efter utgången av deras datum för minsta hållbarhet (dvs. bäst före-datumet) är tillåten enligt EU:s regler, under förutsättning att livsmedlen i fråga fortfarande är säkra och att deras presentation inte är vilseledande. Det är tillåtet att i varje led i livsmedelskedjan släppa ut livsmedel på marknaden som har passerat datum för minsta hållbarhet. Det är livsmedelsföretagarens (t.ex. detaljhandlarens) ansvar att se till att livsmedlet fortfarande är säkert som livsmedel och att konsumenterna informeras på vederbörligt sätt om att produkten i fråga har passerat bäst före-datum (sådana produkter kan exempelvis saluföras separat med skyltar som anger att datumet för minsta hållbarhet har passerat).

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_best_before_sv.pdf

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/food/safety/docs/fw_eu_actions_date_marking_infographic_en.pdf

⁽³⁾ Danmark:

Beslutsschema om datummärkning http://ec.europa.eu/food/sites/food/files/safety/docs/fw_lib_da_mind-the-date_decision-tree.pdf

⁽⁴⁾ I Frankrike krävs till exempel enligt den modell för överenskommelse i vilken regler för livsmedelsdonationer mellan industriorganisationer och välgörenhetsorganisationer fastställs (som anges i lag nr 2016-138 av den 11 februari 2016) att livsmedelstillverkare och detaljhandlare tillhandahåller livsmedel som märkts med ett datum för sista förbrukningsdag som har minst 48 timmar kvar av hållbarhetstiden efter att de levererats till livsmedelsbanker och andra välgörenhetsorganisationer.

Vissa medlemsstater begränsar eller förbjuder helt saluföring av livsmedel som passerat bäst före-datum, vilket leder till livsmedelsslöseri som hade kunnat undvikas⁽¹⁾. Sådan praxis, som begränsar insamling och omfördelning av livsmedel, kan bero på bristande tydlighet när det gäller hur lång tid efter bäst före-datumet ett livsmedel kan göras tillgängligt för konsumenterna och behovet att respektera livsmedelsföretagarnas roll eftersom de bär ansvaret för att fastställa datummärkningsen. Vissa livsmedelsföretagare kan även ha sina egna interna normer för hur lång tid efter bäst före-datumet en produkt får omfördelas för att användas som livsmedel, exempelvis med hänsyn till dess kvalitetsspecifikationer.

För att underlätta omfördelning av livsmedel efter deras bäst före-datum har vissa nationella myndigheter i medlemsstaterna tillhandahållit ytterligare vägledning till aktörer om livsmedel som kan användas/distribueras av livsmedelsbanker och andra välgörenhetsorganisationer efter bäst före-datumet, samt vägledande tidsramar för varje berörd livsmedelskategori⁽²⁾. Myndigheterna betonar dock att sådana riktlinjer endast är vägledande och att eventuell distribution av livsmedel efter bäst före-datumet måste bedömas från fall till fall. Om det finns skäl att tro att ett livsmedel inte längre är lämpligt som livsmedel bör det inte distribueras vidare. Lämpliga lagringsförhållanden och obrutna förpackningar måste alltid garanteras.

6.3.3 Ägg: regler om datummärkning och förfaranden för omfördelning

Enligt EU:s regler om saluföring ska ägg som saluförs som klass A (dvs. konsumtionsägg) märkas med ett bäst före-datum som är fastställt till 28 dagar efter att de lagts⁽³⁾. I EU:s regler om livsmedelshygien⁽⁴⁾ fastställs vidare att ägg ska levereras till konsumenten inom 21 dagar efter att de lagts. Detta innebär därför att även om ägg inte längre kan säljas i detaljhandeln efter 21 dagar kommer konsumenter som köper ägg senast detta datum att ha ytterligare en vecka under vilken de kan vara säkra på de inköpta äggens kvalitet och färskhet.

För att förebygga livsmedelsslöseri får detaljhandlare sälja ägg efter tidsfristen på 21 dagar till äggberedningsindustrin⁽⁵⁾ för produktion av äggprodukter och/eller bearbetade ägg (med tillräcklig värmebehandling) så att de kan användas vidare. Baserat på samma resonemang får ägg även göras tillgängliga för omfördelning av livsmedel efter tidsfristen på 21 dagar, under förutsättning att den mottagande livsmedelsföretagaren (t.ex. välgörenhetsorganisationen) bearbetar äggen (med värmebehandling som är tillräcklig för att garantera deras säkerhet) innan de görs tillgängliga för konsumenterna.

7. SKATTEBESTÄMMELSER

Mervärdesskatt kan få konsekvenser för överföringen av livsmedelsöverskott från givare till livsmedelsbanker och andra välgörenhetsorganisationer.

Andra skattemässiga instrument (t.ex. skatteavdrag och skattelättnader för företag) kan ge ekonomiska incitament för livsmedelsdonationer och därigenom främja omfördelning av ätbara överskottslivsmedel och förebyggande av livsmedelsslöseri.

7.1 Mervärdesskatt (moms)

Mervärdesskatt (moms) regleras på EU-nivå genom momsdirektivet⁽⁶⁾ som ska införlivas i nationell lagstiftning. Lagstiftningen om mervärdesskatt – såsom den tillämpas i EU:s medlemsstater – kan ibland få konsekvenser för livsmedelsdonationer, i och med att den uppfattas som ett hinder för överföring av livsmedelsöverskott mellan givare, livsmedelsbanker och andra välgörenhetsorganisationer⁽¹⁾. Vid anpassningen av de regler som gäller för varor som delas ut gratis (enligt artiklarna 16 och 74 i momsdirektivet) kan medlemsstaterna underlätta donationer av livsmedelsöverskott för välgörande ändamål.

⁽¹⁾ *Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations*, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, 2014.

⁽²⁾ Se t.ex. Belgiens myndighet för livsmedelssäkerhet, *Circulaire relative aux dispositions applicables aux banques alimentaires et associations caritatives*, den 8 februari 2017, Italien, *Manual of Good Practices for Charitable Organisations*, Caritas Italiana, Fondazione Banco Alimentare Onlus, mars 2016.

⁽³⁾ Artikel 2 i kommissionens förordning (EG) nr 589/2008 av den 23 juni 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 1234/2007 när det gäller handelsnormerna för ägg (EUT L 163, 24.6.2008, s. 6).

⁽⁴⁾ Förordning (EG) nr 853/2004 (bilaga III avsnitt X kapitel I.3).

⁽⁵⁾ I enlighet med EU:s regler om livsmedelshygien avseende livsmedel av animaliskt ursprung får detaljhandlare tillhandahålla ägg till en annan anläggning om de uppfyller alla bestämmelser i förordning (EG) nr 853/2004 (inbegripet godkännande av nationella myndigheter), eller om tillhandahållandet betraktas som "marginellt, begränsat och av lokal karaktär" samt regleras genom nationella bestämmelser som anmälts till Europeiska kommissionen. För mer information, se avsnitt 5.2.

⁽⁶⁾ Rådets direktiv 2006/112/EG av den 28 november 2006 om ett gemensamt system för mervärdesskatt (EUT L 347, 11.12.2006, s. 1).

EU:s mervärdesskattekommitté enades den 7 december 2012 om riktlinjer⁽¹⁾ för att säkerställa en enhetlig tillämpning av momsdirektivet i alla EU:s medlemsstater. Riktlinjerna ger särskilt vägledning om tillämpningen av artiklarna 16 och 74 avseende livsmedelsdonationer:

”Mervärdesskattekommittén har enhälligt kommit överens om att donationer av livsmedel till fattiga som utförs kostnadsfritt av beskattningsbara personer ska likställas med leverans av varor mot ersättning, i enlighet med artikel 16 första stycket i momsdirektivet, såvida inte donationen uppfyller de villkor som fastställs av medlemsstaterna för att betraktas som en gåva av ringa värde i den mening som avses i artikel 16 andra stycket i momsdirektivet.

Mervärdesskattekommittén har även enhälligt kommit överens om att i fall där en sådan donation måste likställas med en leverans av varor mot ersättning ska beskattningsunderlaget utgöras av de donerade varornas inköpspris (eller liknande varors inköpspris eller, i avsaknad av ett inköpspris, självkostnadspris), anpassat till varornas skick vid den tidpunkt då donationen äger rum, såsom fastställs i artikel 74 i momsdirektivet.”

Tillämpning av regler om mervärdesskatt på omfördelning av livsmedel i EU:s medlemsstater

I vissa medlemsstater betalas låg eller ingen mervärdesskatt när livsmedel doneras till livsmedelsbanker eftersom de nationella myndigheterna, enligt artikel 74 i momsdirektivet såsom det införlivats i nationell lagstiftning, anser att värdet på donerade livsmedel som snart passerar bäst före-datum/sista förbrukningsdag är obetydligt eller obefintligt. Andra EU-medlemsstater anser tvärtom att priset på en produkt som är klar att doneras ligger på samma nivå som dess inköpspris genom gängse affärstransaktioner. Mervärdesskatten beräknas således även på grundval av handelspriset med negativa konsekvenser för livsmedelsdonationerna⁽²⁾.

Slutsatserna från den jämförande studien från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) om lagstiftning och praxis i fråga om livsmedelsdonationer visar att majoriteten av de berörda medlemsstaterna⁽³⁾ inte påför mervärdesskatt när livsmedel doneras till livsmedelsbanker, under förutsättning att vissa villkor är uppfyllda. Enligt EESK:s undersökning samt ytterligare synpunkter som lämnats till kommissionen från medlemsstaternas experter har Belgien, Kroatien, Danmark, Italien, Tyskland, Grekland, Nederländerna, Polen och Portugal infört särskilda bestämmelser i sin egen nationella skattelagstiftning för att hantera frågan om mervärdesskatt i samband med livsmedelsdonationer. I Förenade kungariket är de flesta livsmedel nollbeskattade men det finns undantag som omfattas av en normalskattesats (dvs. 20 % mervärdesskatt), t.ex. konfektyr, småkakor med choklad, chips etc. I praktiken kommer de flesta av de livsmedel som doneras till välgörenhet i Förenade kungariket att vara nollbeskattade, vilket innebär att företag kan donera dem utan att behöva redovisa skatt. Spanien och Sverige har inga särskilda bestämmelser om mervärdesskatt i samband med livsmedelsdonationer.

Ytterligare förtydliganden om EU:s lagstiftning

I sitt svar på en fråga från Europaparlamentet⁽⁴⁾ har kommissionen framfört åsikten att skattehinder inte bör hindra donationer av livsmedel till livsmedelsbanker och andra välgörenhetsorganisationer. I enlighet med de riktlinjer som antagits av EU:s mervärdesskattekommitté rekommenderar kommissionen att vid fastställandet av mervärdesskatt för donationer av livsmedel bör värdet av dessa varor anpassas i enlighet med omständigheterna och varornas skick vid tidpunkten för donationen. När livsmedelsdonationer görs nära antingen bäst före-datumet eller datumet för sista förbrukningsdag, eller om varorna inte är lämpade för försäljning men kan konsumeras utan risk, bör dessa omständigheter tas i beaktande av medlemsstaterna vid fastställande av den mervärdesskatt som ska betalas, som till och med skulle kunna vara noll i fall där livsmedlen faktiskt inte har något värde⁽⁵⁾.

7.2 Skatteincitament

Vissa medlemsstater försöker stimulera livsmedelsdonationer genom att erbjuda skatteavdrag. Andra medlemsstater erbjuder skatteavdrag till stöd för omfördelningssystem.

⁽¹⁾ Mervärdesskattekommitténs överenskomna riktlinjer finns på

http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/vat/key_documents/vat_committee/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf

⁽²⁾ *Review of EU legislation and policies with implications on food waste*, EU FUSIONS, 15 juni 2015.

<https://www.eu-fusions.org/index.php/about-food-waste/283-food-waste-policy-framework>

⁽³⁾ Belgien, Danmark, Frankrike, Tyskland, Grekland, Ungern, Italien, Polen, Portugal, Spanien, Sverige och Förenade kungariket. *Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations*, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, 2014.

⁽⁴⁾ E-009571/2014 (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getAllAnswers.do?reference=E-2014-009571&language=EN>).

⁽⁵⁾ Denna rekommendation är en följd av kommissionens diskussioner med medlemsstaterna om fastställande av mervärdesskatt för livsmedel som doneras till behövande.

Lättnader för företagsskatt som införts i ett fåtal medlemsstater (t.ex. Frankrike, Spanien och Portugal) har visat sig vara effektiva när det gäller att uppmuntra donationer av livsmedelsöverskott från näringslivet. I Frankrike och Spanien kan 60 %⁽¹⁾ respektive 35 % av det bokförda värdet av donerade livsmedel godtas som ett skatteavdrag för företagsskatt, vilket innebär att givare av livsmedel kan dra av denna andel av värdet på de donerade livsmedlen från företagsskatten på deras inkomster. Den jämförande studie som genomförts av EESK visar även att i majoriteten av de övriga medlemsstater som undersökts kan livsmedelsdonationer behandlas som en avdragsgill skattekostnad och minska den skattepliktiga inkomsten (inom vissa gränser och tröskelvärden beroende på medlemsstaterna). EESK anger att Portugal har infört ett ökat skatteavdrag, vilket innebär att givare kan dra av upp till 140 % av livsmedlens värde vid tidpunkten för donationen, förutsatt att livsmedlen kommer att användas för sociala ändamål (t.ex. leverans till livsmedelsbanker) och begränsat till 8/1 000 av givarens omsättning.

8. ÖVRIGA EU-PROGRAM

8.1 Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead) och livsmedelsdonationer

Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead) har som särskilt mål att bidra till att lindra de värsta formerna av fattigdom i EU genom att tillhandahålla icke-finansiellt bistånd till dem som har det sämst ställt i EU. Stöd från Fead kan ges i form av livsmedelsbistånd, grundläggande materiellt bistånd (kläder, skor, hygienartiklar etc.) eller åtgärder för att bidra till att de som har det sämst ställt inkluderas i samhället.

I varje medlemsstat genomförs Fead med hjälp av partnerorganisationer – offentliga organ eller ideella organisationer – som ansvarar för att fördela stödet eller genomföra åtgärderna för social delaktighet.

De livsmedel som distribueras av partnerorganisationerna får köpas in med Feads medel men får även doneras. Genom ett operativt program inom ramen för Fead kan finansiering ges av livsmedelsdonationer, varigenom livsmedel doneras till en partnerorganisation och distribueras kostnadsfritt till de personer som har det sämst ställt. Partnerorganisationernas kostnader för insamling av de donerade livsmedlen från givaren, deras transport, lagring och utdelning till dem som har det sämst ställt kan täckas av Feads medel. På detta sätt kan Fead bidra till att minska livsmedelslöseriet. Partnerorganisationernas upplysningsverksamhet bland potentiella givare kan också stödjas av Fead.

Möjligheten till finansiering av livsmedelsdonationer måste föreskrivas i det relevanta operativa programmet inom Fead. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 223/2014⁽²⁾ fastställs att partnerorganisationerna ska återbetalas på grundval av deras faktiska kostnader som uppkommit och betalats⁽³⁾. Kommissionen har dock föreslagit flera ändringar av förordning (EU) nr 223/2014 som en del av förslaget till revidering av budgetförordningen, som antogs den 14 september 2016 (COM(2016) 605 final). Om det antas kommer en av dessa ändringar att ge medlemsstaterna möjlighet att även använda förenklade kostnadsalternativ vid finansiering av livsmedelsdonationer. Till följd av detta kommer medlemsstaterna att kunna fastställa schablonsatser, klumpsummor eller enhetskostnader och använda dem som grund för utbetalningar till partnerorganisationer som samlar in och distribuerar donerade livsmedel.

Kommissionen har inrättat nätverket FEAD Network för utbyte av erfarenheter och god praxis mellan Feads berörda parter. Detta är ett forum där partnerorganisationer kan dela med sig av sina erfarenheter av att donera livsmedel: <http://ec.europa.eu/feadnetwork>.

8.2 Samlad marknadsordning för jordbruksprodukter

Genom sitt system för marknadsstyrning (som ingår i den samlade marknadsordningen för jordbruksprodukter) stödjer EU aktivt frukt- och grönsakssektorn med hjälp av följande fyra övergripande mål: En mer konkurrenskraftig och marknadsinriktad sektor, färre krisrelaterade fluktuationer i producenternas inkomster, ökad konsumtion av frukt och grönsaker i EU och ökad användning av miljövänliga odlings- och produktionsmetoder.

För att gynnas av ordningen för frukt och grönsaker uppmanas odlarna att ansluta sig till producentorganisationer som får stöd för att genomföra verksamhetsprogram, baserade på en nationell strategi.

⁽¹⁾ Med en gräns på 0,5 % av företagets omsättning.

⁽²⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 223/2014 av den 11 mars 2014 om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (EUT L 72, 12.3.2014, s. 1).

⁽³⁾ Se artikel 26.2 d i förordning (EU) nr 223/2014.

Åtgärder inom krisförebyggande och krishantering inom ramen för den samlade marknadsordningen för jordbruksprodukter ger producentorganisationerna möjlighet att dra tillbaka kvantiteter av frukt och grönsaker från marknaden. Eftersom produktion av frukt och grönsaker är föremål för betydande fluktuationer och produkterna är säsongsbundna och mycket lättfördärliga underlättar systemen för återtagande hanteringen av överskott som kan uppstå på marknaden. Finansiellt stöd tillhandahålls fullt ut genom unionens budget om användningsområdet för frukt och grönsaker som dragits tillbaka från marknaden är kostnadsfri utdelning av produkter genom välgörenhet (upp till en gräns på 5 % av volymen saluförd produktion från varje producentorganisation). Medlemsstaterna får dock på begäran tillåta att de välgörenhetsorganisationer och institutioner som tar emot sådana produkter ber om ett bidrag från slutmottagarna.

EU-lagstiftningen ger företräde åt gratisutdelning (återtaganden för välgörenhet) framför andra användningsområden genom att bevilja en högre nivå av finansiellt stöd. Om frukt och grönsaker dras tillbaka för andra användningsområden (dvs. andra ändamål än livsmedel såsom kompostering, gödselmedel, energiomvandling etc.) är det finansiella stödet från unionen begränsat till 50 % (eller under vissa förutsättningar 60 %) av de faktiskt uppkomna utgifterna. Dessa återtaganden av frukt och grönsaker är därför en form av organiserade donationer till slutmottagare.

Gratis utdelning av frukt och grönsaker som dragits tillbaka från marknaden gäller följande stödmottagare: Välgörenhetsorganisationer och välgörenhetsstiftelser som har godkänts av medlemsstaterna, kriminalvårdsanstalter, skolor, feriekolonier samt sjukhus och ålderdomshem som utsetts av medlemsstaterna.

Dessa stödmottagare ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att se till att de kvantiteter som delas ut är ett extra tillskott till de kvantiteter som normalt köps in av dessa inrättningar, och att de har tillräcklig kapacitet att lagra de produkter som tas emot.

De bestämmelser som gäller för den samlade marknadsordningen för jordbruksprodukter ger även möjlighet till bearbetning av frukt och grönsaker som dragits tillbaka från marknaden för gratisutdelning. I sådana fall kan betalning in natura av gratisutdelningens mottagare till företag som bearbetar frukt och grönsaker vara tillåten, förutsatt att lämpliga regler har införts på medlemsstatsnivå som säkerställer att de produkter som bearbetas är avsedda för slutmottagarna.

Särskild märkning föreskrivs också för att främja källan till och användningen av EU-finansiering. Genom att bevilja en högre stödnivå är det tydligt att unionens prioritetstilldelning för återtag från marknaden är att produkter som dragits tillbaka omfördelas till de behövande genom välgörenhetsorganisationer och andra institutioner som godkänts av medlemsstaterna.

8.3 Gemensam marknadsordning för fiskeri- och vattenbruksprodukter

Att bidra till ett hållbart utnyttjande av levande marina biologiska resurser är ett av de huvudsakliga målen med den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter. Producentorganisationerna är de viktigaste aktörerna som ansvarar för att uppnå detta mål.

Två kompletterande mål i detta sammanhang är att så långt som möjligt undvika och minska oönskade fångster och att, i den mån de inte kan undvikas, använda sådana fångster på bästa sätt. För att uppfylla målen för bevarande i EU:s gemensamma fiskeripolitik och i syfte att uppmuntra selektiva fiskemetoder tillämpas en minsta referensstorlek för bevarande av vissa arter. När det gäller sådana arter får fångster vars storlek underskrider minsta referensstorlek för bevarande följaktligen inte användas för direkt konsumtion som livsmedel. Sådana fångster får dock användas för andra ändamål, förutsatt att det inte leder till att det skapas en marknad för för liten fisk.

En annan viktig verksamhet för producentorganisationerna är att anpassa produktionen till marknadens behov. Genom att planera fångstverksamheten i enlighet med efterfrågan på marknaden så att det alltid finns avsättningsmöjligheter för fisk som landas kan producentorganisationerna garantera bästa möjliga inkomster för yrkesfiskare och samtidigt begränsa genereringen av livsmedelsavfall.

Sedan reformen 2014 har den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter satt stopp för de flesta kompensationsåtgärder för återtag från marknaden. För att säkerställa ett smidigt införande av det nya systemet infördes dock en tillfällig åtgärd⁽¹⁾ som, fram till slutet av 2018, gör det möjligt för fiskeriproducentorganisationer att dra tillbaka produkter från marknaden när marknadspriset är alltför lågt. Detta finansiella stöd beviljas under särskilda villkor som bland annat kräver att produkterna återförs till marknaden för att användas som livsmedel (antingen mot betalning eller kostnadsfritt).

Även om donationer av fiskeri- och vattenbruksprodukter inte främjas specifikt av den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter är detta alternativ inte uteslutet. Tillhandahållande av fiskeriprodukter för direkt konsumtion som livsmedel är begränsat endast för de produkter som uppfyller minsta referensstorlek för bevarande och gemensamma handelsnormer vid den tidpunkt då de för första gången bjuds ut till försäljning eller säljs. Denna begränsning gäller inte vattenbruksprodukter.

⁽¹⁾ Artikel 67 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 av den 15 maj 2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006 och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011 (EUT L 149, 20.5.2014, s. 1).

Referenser

(BE) *Circulaire relative aux dispositions applicables aux banques alimentaires et associations caritatives*, Agence Fédérale pour la Sécurité de la Chaîne alimentaire, FAVV-AFSCA, den 8 februari 2017.

http://www.favv-afscab.be/denreesalimentaires/circulaires/_documents/2017-02-08_Circ-ob_Banquesalimentaires_FR_V3_clean.pdf

Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén, juni 2014.

http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/comparative-study-on-eu-member-states-legislation-and-practices-on-food-donation_finalreport_010714.pdf

Counting the Cost of Food Waste: EU food waste prevention. 10th Report of Session 2013–14, EU-utskottet, Förenade kungarikets överhus.

<http://www.parliament.uk/documents/lords-committees/eu-sub-com-d/food-waste-prevention/154.pdf>

European Hospitality Industry Guidelines to Reduce Food Waste and Recommendations to Manage Food Donations, HOTREC Hospitality Europe, 2017.

Every Meal Matters – Food donation guidelines, FoodDrinkEurope/EuroCommerce/European Federation of Food Banks – som fått stöd av ständiga kommittén för växter, djur, livsmedel och foder, 2016.

http://www.fooddrinkeurope.eu/uploads/publications_documents/6194_FoodDrink_Europe_Every_Meal_Matters_screen.pdf

(FI) *Foodstuffs donated to Food Aid*, Eviras kontrollavdelning, den 21 maj 2013.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:902211/ATTACHMENT02.pdf>

Food Redistribution in the Nordic Region, Experiences and results from a pilot study (TemaNord, 2014).

<http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:784307/FULLTEXT01.pdf>

Food redistribution in the Nordic Region: Phase II: Identification of best practice models for enhanced food redistribution (TemaNord, 2016).

<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A902211&dswid=-1064>

(FR) *Entreprises du secteur alimentaire: Guide pratique et réglementaire pour donner aux associations d'aide alimentaire*, DRAAF Rhône-Alpes.

http://draaf.auvergne-rhone-alpes.agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Guide_dons_alimentaires_-_20-septembre-1_cle0124ef.pdf

(FR) *Guide to Good Hygiene Practices in the distribution of foods by charity organisations*, French Federation of Food Banks, 2011.

(FR) Lag nr 2016-138 av den 11 februari 2016 om kampen mot livsmedelsslöseri, Republiken Frankrikes officiella tidning nr 36 av den 12 februari 2016.

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000032036289&dateTexte=&categorieLien=id>

(FR) Modell för ömsesidig överenskommelse för livsmedelsdonationer mellan ett detaljhandelsföretag och en sammanslutning för livsmedelsbistånd som godkänts i enlighet med artikel L. 230-6 i den franska lagen om jordbruk och havsfiske (*Convention de dons de denrées alimentaires entre un commerce de détail alimentaire et une association d'aide alimentaire habilitée en application de l'article L. 230-6 du code rural et de la pêche maritime*) (se <http://agriculture.gouv.fr/don-alimentaire-un-modele-de-convention-entre-distributeur-et-associations>).

Review of EU legislation and policies with implications on food waste, FUSIONS, juni 2015.

<https://www.eu-fusions.org/index.php/publications/267-analysing-food-waste-policies-across-the-eu-28>

Hospitality Food Surplus Redistribution Guidelines, FUSIONS, september 2015.

<http://www.eu-fusions.org/phocadownload/feasibility-studies/Hospitality/Hospitalty%20Food%20Surplus%20Redistribution%20Guideline.pdf>

(IT) Lag nr 166 av den 19 augusti 2016 om åtgärder rörande donation och distribution av livsmedelsprodukter och läkemedel för social solidaritet och för begränsning av avfall (*Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentare e farmaceutici a fini di solidarietà sociale e per la limitazione degli sprechi*), *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*, nr 202 av den 30 augusti 2016.

<http://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2016/08/30/202/sg/pdf>

(IT) *Manual of Good Practices for Charitable Organisations*, Caritas Italiana, Fondazione Banco Alimentare O.N.L.U.S., 2016.

(NL) *Food Safety Handbook*, Association of Dutch food banks, 2016.

(PT) *Procedures to be adopted for restaurants/catering services/events, Procedures for food donated by large establishments, Frequently Asked Questions* – NGO DariAcordar med ASAE (myndighet för livsmedelssäkerhet och ekonomisk säkerhet) och DGAV (nationell myndighet för djurhälsa).

Se även ytterligare nationella/sectorspecifika riktlinjer för livsmedelsdonationer som offentliggjorts på

http://ec.europa.eu/food/safety/food_waste/library/index_en.htm

BILAGA 1

Översiktstabell över lagbestämmelser av betydelse för livsmedelsdonationer ⁽¹⁾

Allmän livsmedelslagstiftning	Förordning (EG) nr 178/2002	<ul style="list-style-type: none"> — Denna förordning är tillämplig på alla livsmedelsföretagare som släpper ut livsmedel på marknaden, inbegripet omfördelningsorganisationer och andra välgörenhetsorganisationer (artikel 3.2). — Alla aktörer i livsmedelskedjan ska se till att livsmedel uppfyller kraven i den allmänna livsmedelslagstiftningen (artikel 17.1). — En livsmedelsföretagare är ansvarig för att uppfylla alla kraven i livsmedelslagstiftningen (t.ex. livsmedelssäkerhet, livsmedelshygien och livsmedelsinformation till konsumenterna) för verksamhet som sker i den del av livsmedelskedjan som är under dennes kontroll (artikel 17). — I artikel 14 fastställs grundläggande krav för livsmedelssäkerhet som ska iakttas av alla aktörer. — I artikel 18 i den allmänna livsmedelslagstiftningen införs begreppet spårbarhet. — Verksamhet som hänger samman med privat enskilt bruk och konsumtion av livsmedel omfattas inte av förordningens tillämpningsområde (artikel 1.3).
Livsmedelshygienpaketet	<ul style="list-style-type: none"> — Förordning (EG) nr 852/2004 — Förordning (EG) nr 853/2004 	<ul style="list-style-type: none"> — Alla livsmedelsföretagare måste följa EU:s regler avseende livsmedelshygien. — Livsmedelssäkerhet måste garanteras i hela livsmedelskedjan, från och med primärproduktionen. — Det är nödvändigt att upprätthålla kylkedjan för livsmedel som inte kan lagras säkert i rumstemperatur, särskilt frysta livsmedel. — God hygienpraxis och förfaranden baserade på HACCP-principerna måste, i förekommande fall, följas i hela livsmedelskedjan. — Särskilda krav gäller för distribution/donation av livsmedel av animaliskt ursprung.

⁽¹⁾ Tabell baserad på en presentation i Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs jämförande studie av medlemsstaternas lagstiftning och praxis i fråga om livsmedelsdonationer (*Comparative study on EU Member States' legislation and practices on food donations*, Bio by Deloitte, den 7 juli 2014).

		<ul style="list-style-type: none"> — Hygienregler bör endast gälla företag, en verksamhetsform som förutsätter en viss kontinuitet och en viss grad av organisation (skäl 9 i förordning (EG) nr 852/2004).
Livsmedelsmärkning och hållbarhet	Förordning (EU) nr 1169/2011	<ul style="list-style-type: none"> — Livsmedelsföretagare är skyldiga att ange ett bäst före-datum eller ett datum för sista förbrukningsdag. — Saluföring av livsmedel efter utgången av deras bäst före-datum är tillåten enligt EU-lagstiftningen (men distribution av livsmedel som passerat sista förbrukningsdag anses inte vara säker och är därför förbjuden). — Regler om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna gäller endast företag, en verksamhetsform som förutsätter en viss kontinuitet och en viss grad av organisation (skäl 15).
Regler för mervärdesskatt	Direktiv 2006/112/EG Mervärdesskattekommitténs riktlinjer som utarbetades vid dess 97:e möte (¹)	<ul style="list-style-type: none"> — Enligt direktiv 2006/112/EG måste mervärdesskatt betalas för livsmedel som är avsedda för donation om den mervärdesskatt som betalats av givaren vid köpet har dragits av (artikel 16). — Beskattningsunderlaget är inköpspriset vid tidpunkten för donationen anpassat till varornas skick vid tidpunkten för donationen (artikel 74). — Kommissionen rekommenderar att för livsmedel som snart kommer att passera bäst före-datum bör medlemsstaterna betrakta det värde på vilket momsens beräknas som relativt lågt, till och med nära noll, i fall där livsmedlet faktiskt inte har något värde.
Offentlig kontroll	<p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 av den 29 april 2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel (EUT L 139, 30.4.2004, s. 206).</p> <p>Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (EUT L 165, 30.4.2004, s. 1).</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Kontroller av anläggningar som producerar produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel. — Kontroller för att säkerställa efterlevnad av livsmedels- och foderlagstiftningen samt bestämmelser om djurhälsa och djurskydd.

	<p>Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/625 av den 15 mars 2017 om offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel samt om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 999/2001, (EG) nr 396/2005, (EG) nr 1069/2009, (EG) nr 1107/2009, (EU) nr 1151/2012, (EU) nr 652/2014, (EU) 2016/429 och (EU) 2016/2031, rådets förordningar (EG) nr 1/2005 och (EG) nr 1099/2009 och rådets direktiv 98/58/EG, 1999/74/EG, 2007/43/EG, 2008/119/EG och 2008/120/EG och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 854/2004 och (EG) nr 882/2004, rådets direktiv 89/608/EEG, 89/662/EEG, 90/425/EEG, 91/496/EEG, 96/23/EG, 96/93/EG och 97/78/EG samt rådets beslut 92/438/EEG (förordningen om offentlig kontroll) (kallad OCR-förordningen) (EUT L 95, 7.4.2017, s. 1).</p>	<p>— Denna förordning är inriktad på offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet för att säkerställa tillämpningen av livsmedels- och foderlagstiftningen och av bestämmelser om djurs hälsa och djurskydd, växtskydd och växtskyddsmedel. De nya reglerna kommer gradvis att bli tillämpliga och det huvudsakliga datumet då de börjar tillämpas är den 14 december 2019.</p>
<p>Ramdirektivet om avfall</p>	<p>Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (EUT L 312, 22.11.2008, s. 3).</p>	<p>— I detta direktiv fastställs förebyggande av avfall som det första steget i avfallshierarkin och medlemsstaterna åläggs att upprätta program för förebyggande av avfall.</p> <p>— Genom förslaget om att ändra ramdirektivet om avfall (COM(2015) 595 final) stärks förebyggandet av livsmedelsavfall som en del av den övergripande politiken för förebyggande av avfall. Medlemsstaterna uppmanas att minska livsmedelsavfallet i varje led i livsmedelskedjan, övervaka mängden livsmedelsavfall och rapportera vartannat år.</p> <p>— Kommissionen kommer att anta en metod för att mäta livsmedelsslöseriet på grundval av positiva yttranden från medlemsstaterna.</p>
<p>Informationssamhällets tjänster (i synnerhet e-handel)</p>	<p>Direktiv 2000/31/EG</p>	<p>— Detta direktiv har som syfte att bidra till att den inre marknaden fungerar väl genom att säkerställa den fria rörligheten för informationssamhällets tjänster mellan medlemsstaterna.</p> <p>— Genom detta direktiv tillnärmas vissa nationella bestämmelser om informationssamhällets tjänster som bland annat rör mellanhanders ansvar.</p> <p>— Detta direktiv kompletterar den unionsrätt som är tillämplig på informationssamhällets tjänster, utan att det påverkar nivån på skyddet av i synnerhet folkhälsan och konsumentintressena såsom de fastställs i EU-bestämmelser och nationella bestämmelser, i den mån detta inte begränsar friheten att tillhandahålla informationssamhällets tjänster.</p>

Samlad marknadsordning för jordbruksprodukter	Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 (EUT L 347, 20.12.2013, s. 671).	Artikel 34.4 om återtaganden för välgörenhet. Dessa återtaganden är för närvarande en form av organiserade kostnadsfria donationer till slutmottagare. I den relaterade lagstiftningen föreskrivs en högre stödnivå för gratisutdelning (återtaganden för välgörenhet) än för återtaganden för andra användningsområden. En särskild märkning föreskrivs också för att främja källan till och användningen av EU-finansiering. Det är tydligt att prioritetstilldelningen för återtag från marknaden är att stöd ges till behövande genom välgörenhetsorganisationer och andra institutioner som godkänts av medlemsstaterna. Det finns andra användningsområden för återtagna produkter som alternativ till gratisutdelning.
Gemensam marknadsordning för fiskeri- och vattenbruksprodukter	Förordning (EU) nr 1379/2013	Artikel 34.2 om överensstämmelse med gemensamma handelsnormer. Fiskeriprodukter som inte uppfyller gemensamma handelsnormer (inbegripet minsta referensstorlek för bevarande) får inte tillhandahållas för direkt konsumtion som livsmedel. Andra användningsområden är tillåtna.
Kontrollbestämmelser i den gemensamma fiskeripolitiken	Förordning (EG) nr 1224/2009	Genom artikel 58 införs de särskilda spårbarhetskrav som ska tillämpas på fiskeri- och vattenbruksprodukter.
Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (Fead)	Förordning (EU) nr 223/2014	<ul style="list-style-type: none"> — I ett operativt program inom ramen för Fead kan finansiering av livsmedelsdonationer föreskrivas, varigenom livsmedel doneras kostnadsfritt till en partnerorganisation (offentligt organ eller ideell organisation). — Kostnaderna för insamlingen av de donerade livsmedlen från givaren samt deras transport, lagring och utdelning till dem som har det sämst ställt kan täckas av medel från Fead. — Upplysningsverksamhet bland potentiella givare av livsmedel kan också stödjas.

(¹) Ingår i förteckningen över riktlinjer (se s. 165) som finns på http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/vat/key_documents/vat_committee/guidelines-vat-committee-meetings_en.pdf (ej tillgänglig på svenska).

BILAGA 2

Beslutsschema: Måste jag uppfylla bestämmelserna i förordning (EG) nr 853/2004 i egenskap av detaljhandlare som levererar till välgörenhetsorganisationer/livsmedelsbanker eller i egenskap av välgörenhetsorganisation/livsmedelsbank?

